

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologiae Mysticae Sive Exercitiorum Spiritualium Admodum Reverendi Patris P. Aloysii Siderei, Alias Vincentii Caraffa, Societatis Iesv Praepositi Generali, Tomvs ...

ex Italico Latino recenter idiomate opera et studio fidelissimi cuiusdam
interpretis donatus

Peregrinvs terræ. Fascicvlvs Myrrhæ Siue Considerationes Variæ Super
Plagas Et Vulnera Christi D.N. Itinerarium. Seraphinus. Civis coeli

Caraffa, Vincenzo

Coloniae Agrippinae, 1660

Lib. 6. De forma Iudicii Vniversalis & memoria Inferni

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49469](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49469)

PEREGRINI TERRÆ

seu

Preparationis ad bonam mortem.

PARS III.

LIBER SEXTVS.

*Forma Iudicii vniuersalis, &
memoria Inferni.*

Propinquante tempore à Deo
terminato ab æterno, quo finis
netur tempori, vltimo Mundi
nec non Regnum Christi ad suam
cetur perfectionem & completem
varias Iudex noster vniuersalis parabit expedire
legationes ad homines, quibus hanc suam detest
tam voluntatem diuersis signis & prodigijs man
bit. Ecce adimplera cuncta Prophetarum et
quò ad euentus præcedentes Iudicium: Super
tarat, vt verificetur vltimus eius actus, qui est

dicii. Quàm iucunda & gloriosa ea erit repræsentatio bonis: O quàm mœsta & miserabilis ea erit repræsentatio malis! De hoc ultimo actu differendum est de ultimis captivibus, in quibus tùm propter magnificentiam Judicis, tùm propter Assessorum qualitates, tùm etiam ob alias circumstantias, distinctè exponendas, clare perspicitur, quàm merendus sit magnus ille dies, & quanto studio in hac vita nos præparare debeamus, ut in eodem dispositi compareamus.

Magnificentia Judicis.

CAPUT I.

UT in præsentis capite exordiamur à magnificentia & excellentia Judicis; ex septem conditionibus & circumstantiis, quarum sacri Evangelistæ mentionem faciunt, ista eruitur: ex excellentia Throni, Maiestatis, in qua Christus apparebit, ex Potestate, ex Gloria, ex Virtute, ex Angelorum comitatu, ex Vexillo Crucis, ex congregatione Gentium: *Videbunt Filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa, & gloria, cum potestate magna, & maiestate, & omnes Angeli cum eo. Parabit signum Filii hominis in cælo, & congregabuntur ante eum omnes gentes.* *Mar. 33. Luc. 21. Matth. 25.*

Thronus.

EX rationabili cõiecturâ, nostro modo loquendi, affirmare possumus, quod sanctus Michael Archangelus, prove officii eius ratio & convenientia exigit, immediatè ante adventum Christi iam iam in Mundum venturi, cunctis cœli incolis Domini sui sit indicaturus intentionem, quâ ratione, videlicet, is in publicum prodire, & Mundo apparere intendat magnâ cum pompa, talique apparatu, qualem nullus hastenus vidit, neque deinceps visurus est, ac modo insolito egressum è proprio Empyreici loco mediterur, quemadmodum alia

M 5

vice

Suarez 3. p. tom. 2. disp. 51. sect. 4. Idem loc. cit. sect. 3. Cornel. Matt. c. 25. vice fecit, quando propriae Matri in assumptione obuiam praecesserit. Praeterea omnibus intimis illis compareant sub specie & forma iucundissima, & sacrosanctae Humanitati Christum fieri possit, assimilari satagant, vestimenta corporea, pulchra, decora ac resplendente.

Omnis spiritus caelestes ex Choris & Hierarchiis, hoc recepto nuncio, sese exhibebunt primos, ut obediant Regi suo, compareantque multaturo gaudio: neque solum in assumptis consplendore & gloria coruscantibus se sistant, verum pro maiori solemnitate triumpho Christi multis aulæ pulsantes instrumenta decantabunt & encomia sui Salvatoris.

Jussu deinde Principis Ducis caelestis militiae exercitus quidam Angelorum caelo prodibit, in aëre thronum sedis instat, nubibus formaturus, in quo sedens apparebit Rex gloriae. Subito magna Angelorum multitudo conspicitur caterua, qui, ut ita loquar, ad thronum admovebunt. Ingens formabitur ex illis representans speciem & formam alicuius sedulis, sub qua magnus constituetur numerus Angelorum ex choro Thronorum, ut thronum ad nuntium, qui in eos sedebit, moveat. Verum dum illi praestolantur aduentum sui Domini, con-

Suarez l. c. nostant spectant conditiones huius throni. Hanc formam curus triumphalis efformata tres praehabebit conditiones: primo, erit lucidissima, *lucidior Sole*: & lumen hoc recipiet à lucis radiis corpore Christi prodituris. Pro maiori explicitio-
Dan. c. 7. minis huius, vocat Propheta thronum Christi
Matth. 24. num flammæ ignis: *Thronus eius flamma ignis*

que unica duntaxat nubes erit, sed plures sunt globatae, iuxta Divinum oraculum: *Videte hominibus venientem in nubibus.* Ex quo liquet, quod scire descensum Christi ad iudicium, quod ascensus eius in caelum: in hoc namque ab re nibe susceptus fuit: *Nubes suscepit eum ab oriente in illo vero à pluribus suscipietur nubibus.* Sed aliquis: si Christus descendet in nubibus, re-

Tostat. in e.
24. Matth
q. 180.
Marc. 13.
Luc. 21.

Luc. loc. 6.

Tostat. lo. 6.

S. Thom.
opusc. 69.

COPIA
DE RE
V. V.

fert sanctus Marcus Evangelista: cur igitur sanctus Lu-
cas loquitur in numero singulari: *Videbunt Filium ho-*
minum venientem in nube; Respondeo Christum descen-
surum in vna & pluribus; quia vna immediatè claudet
& tanget corpus eius, alia verò illud ornamenta loco
vnde quaque circumdabunt. Insuper dubitant alii, an
nubes illa quæ immediatè claudet corpus Christi, sit fu-
tura eademmet illa, quæ ascendit in cælum. Sunt
nonnulli, qui respondent affirmatiuè, ducti verbis Ev-
angelistæ: *Quemadmodum vidistis eum euntem in cæ-*
lum, sic veniet: ergò in eadem nube conseruata, aut re-
producta. Verùm communis opinio est, eam fore
diuersam; vnde illud (sic) *non determinat modum, sed*
adum tantum ascendendi & descendendi; & vult dicere
Evangelista, quod, sicut in cælum ascendit Christus
Dominus noster; ita descendet, licet diuerso modo &
apparatu.

Secunda conditio. *Erunt nubes non solum lucida, sed*
procellosa spirantes ignem & fulgura in impios. Sicque ea-
dem nubes delectabilis, grata & iucunda erit oculis Iusto-
rum; horrida verò, terribilis & ingrata oculis impii-
orum.

Tertia conditio. Erunt nubes sacrosanctæ & sacratæ
per contactum sacratissimi corporis Christi, ac propter
ea huic Diuino vsui solum dedicatæ: vnde terminato
earum officio, finito ac completo Iudicio, statim
ac Christus ab eis recedet, resoluentur in materiam
primam; nec ad vllum alium vsum deputabuntur. Ex
omni igitur parte hæ nubes dignissima sunt, ac
nobilissima. Primò *propter originem*, quia aut im-
mediatè à Deo per creationem, aut ministerio An-
gelorum productæ sunt, nec suum principium à terra
deducunt & agnoscunt, quemadmodum alia nubes ex
vaporibus & exhalationibus terrenis formatæ, quæ
eo tempore cessabunt, quo cessabit motus cælorum.
Secundò, sunt etiam nobilissima *propter materiam*, quæ
aut erit de nouo à Deo creata, aut erit substantiæ aëreæ
iam renouatæ & perfectè purgatæ per ignem, &
quasi ad gloriosum quendam statum eleuatæ propter
augmentum luminis. Tertio, nobilissima quoque
sunt *propter officium*, quod est totum sacrum & Diuinum,
Hinc

Hinc undique repletæ erunt spiritibus beatis
 Deo Vno & Trino, qui tanquam Judex prius
 Judicium accedet, sed modo incognito & in-
 cognita denique Humanitate Christi in statu
 & glorioso eadem vestitâ Gloria, cum qua
 in cælis. O Nubes gloriosa & benedicta, qui-
 bus exprimeret poterit dignitatem vestram? qui
 inibus & titulis vos condecorare & appellare
 appellabo vos curtus nobilissimos Triumpho-
 rum & Divinissimi Christi, sedem & thronum
 Divina Maiestatis, tribunal Divinae Justitiæ,
 sedem procedet Judicium rationalis naturæ:
 Oratores, qui gloriam exponitis Divinarum
 virtutum, proclamatis Christi Divinitatem, eumque
 esse Deum & Hominem demonstratis: manifestatis
 finitatem eius potentiam, infinitam iustitiam, &
 misericordiam. Vos estis specula lucidissima
 bis namque boni æternam suam contemplant
 tatem, mali æternam miseriam. O quantam
 invidiam status vester totus Divinus, non
 humanus! O quam lubenter vos imitaret? De-
 rem animæ meæ, ut ad imitationem vestram
 Christi sedes, habitaculum & templum Dei,
 exequeretur munus & officium, alium non inter-
 nem, quam ut totam se impenderet servitio Dei
 non nisi Angelorum frueretur societate & com-
 eam mouerent, ducerent, & custodirent firmo
 bilem semper in Divino amore. Hæc de Divi-
 no Angelorum ministerio fabricato sufficienti
 cælestes spiritus aliam adhuc, & hinc similem
 materia formabunt sedem imperialem, quæ pro-
 inſeruiet sanctissimæ Matri: quia nunquam
 Matre. Est ab æterno prædestinatus lesus, & cum
 Est incarnatus, sed de Maria. Reclinatus
 sepio, sed à Maria. Adoratur ibi à
 lesus, sed simul cum Maria. Pendet in cruce
 sed prima iuxta crucem Maria. Resurgens pro-
 ruit Maria. Ascendit in cælum, sed ut prom-
 dona Maria. Sedet ad dextram Dei, sed conſe-
 tro Mariâ. Deniq; venturus speratur ad
 quis non etiam cum illo venturum, atque etiam

Cathar.
 lib. 1. de
 Concept.
 B V. p. 6.
 mihi 16.

...suo: laetari contemplatur Mariam? Ergo nunquam
...us sine Matre: ubi erit filius, ibi & Mater erit: ubi
...us, ibi Maria. O Dignum nexum & copulam nun-
...am in aeternum separandam!

Bethsabea, figura Beatissima Mariae Virginis, col-
locata fuit in throno particulari ad dextram Salomonis
...: *Positus est thronus Matri Regis, qua sedet ad
extram eius.* Idem asserendum est de throno Matris
Dei, eum collocandum fore vicinum throno Christi, &
ad dextram eius. Siquidem omni ratione & humana
& Divina consentaneum est, ut filius honoret Matrem,
sic die illo compareat quoque B. Virgo Maria ad glo-
riam & consolationem suorum devotorum clientum.
Et quod gaudium, quam laetitiam & iubilum tunc per-
cipere debi visâ Regina & Matre misericordiae: à
qua, & per quam eam, quam adepti sunt, agnoscent
torum? Qualem tristitiam, & internum cordis cru-
entum sentient mali, videntes B. Virginem noniam
Matrem Misericordiae, sed Matrem Iustitiae effectam,
consistentem filio, eiusque Iustitiam magnificentem?
Iste erit secundus thronus, post thronum Christi. Infra
...formabunt Angeli adhuc alios thronos in situ infe-
...ri, in quibus sedebunt Christi Assessores, illi, nimirum,
...i, qui simul cum Christo iudicabunt, ut mox dicetur.
Finita hac primâ functione Angelorum alii remane-
...nt in custodia throni Christi, alii suum adibunt Du-
...em & Principem operis sibi impositi intimentes exe-
...utionem. Tum S. Michael visâ caelesti suâ militia in
...rdinem iam redacta, & pompose adornata, ut Chri-
...tum in glorioso suo triumpho committetur, monebit Re-
...rem suum & Dominum, quod iam parata sunt omnia.
...et ecce ordine procedunt Angeli, resonant undique tu-
...bae, sonus auditur caelestis aulae melodia, ultimo loco
...venit Christus cum Matre sua, penetrat caeli, s. veluti eos-
...dem penetravit in Ascensione sua. Cuperti caeli ciues
...& incolae comitantur, omnes ei applaudunt, nec vnus in
...caelis remanet, egrediuntur omnes, civitas Dei rema-
...net deleta, & terra mutatur in caelum. Ascendit
...Christus thronum suum, ubi & suam Virgo Deipara.
...Iuber & praecipit ceteris Angelis S. Michael, ut paulatim

3. Reg. 2.

UNIVERSITÄT
PADERBORN

Tostat. in
Matth. c.
14. q. 179.

tim & regiâ; quâ par est, grauitate moueant thronum
orsum ad eum usque locum, in quo Christus redire
dicaturus, idque subito executioni mandabitur.
usque de prima circumstantia, videlicet, de Ma-
ria Judicis, qua resultat ex dignitate throni,
secundâ de Maiestate.

Maiestat.

Matth. 25.

Cum venerit Filius hominis in Maiestate sua,
quâ magna sit Maiestat. Christi externa & ter-
in qua ventur^o ad Iudicium apparebit, facile ex-
fici poterit. Venit, ut cognoscatur Deus; venit
nifestetur eius Diuinitas: venit, ut Muodo in-
eundem, qui fuit Crucis affixus ligno, tanquam
probrium hominum & abiectio plebis, esse ve-
um, Regem & Dominum omnium creaturarum
tius Vniuersi Iudicem: vnde habet in ve-
in femore suo scriptum: Rex Regum, & Domi-
nantium. Igitur Maiestat. erit, non humana, &
ri hominis, sed Diuina, & vniuersi hominis Dei.
Maiestat. erit, ut, opinione Doctoris Angelici, peccato-
iam & infideles, absque eo, quod videant Deum
Christi, & destituti etiam fidei lumine manifeste
sint, Christum esse Deum, propter signa, quæ
bunt, Diuinitatis manifestissimi: Etiam impij
cognoscent Christum esse Deum, non ex inspectio-
nitatis, sed per manifestissimam Diuinitatis in iudicio.

S. August.
apud D.
Anton. p. 4
11. q. 12.
Psal. 21.

Apo. 19.

Matth. 25.

Add q. 90.

Tostat in
Matth. c.
24. q. 184.

Hac Maiestat. Christi Leo digna creden-
cialiter ex apparatu externo, in quo apparet.
men Maiestat. aliud non significat, quam Magni-
status: vnde Ma. est. idem est, quod maior & mag-
status, ut propterea non omnibus competat, sed
& dignissimis Personis, quales sunt Reges & Impe-
res. Ergo si apparatus & status, in quo Christus
in conspectum omnium, in die Iudicii, est in ma-
finita pompæ & magnificentiæ, infinita quoque
Maiestat. in qua apparebit. Ad statum & apparatum
ternum Christi pertinet, primum ornamentum & p-

exhibitio nubium, que iuxta mentem Origenis, erunt
 materia cœlesti, vnde dicuntur, *nubes cœli*. Quia
 remadmodum Christo ingrediente civitatem Hiero-
 ymitana, fideles prosternebant vel timentia sua in ter-
 ra, ut supra eadem graderetur & ambularet Saluator ;
 eodem hinc Mundum inferiorē ingressuro, Angeli
 r aërem cœlestes spargent nubes, ut supra eas Christ⁹
 cedat, & veluti scabellap edum eius ipsi inferant. In
 hoc dominio, nubium Christus suam etiam monstrabit
 civitatem, quodque Homo sit & Deus simul, habens
 & potestatem vniuersalem super omnia ; *Ostendens,*
quod etiam nubes obediāt ei. Multum in super iudicis Ma-
 iestati conferet grauitas motus, qua se mouebit ad lo-
 cum iudicij. *Ad istum apparatus pertinet, quod ve-*
nit de celo successione morosa, id est, ea cum grauitate,
in regiam decet Maiestatem. Quia si in momento
 descendens fieret Christus in loco determinato iudicij,
 non videretur venire, veluti referunt Evangelistæ, sed
 venisse, neque sciretur, ex quo loco, an de terra, vel de
 celo veniret. *Testat. in Matth. 24. q. 178.*
 Secundo, ad Maiestatem, & extrinsecum Christi ap-
 paratum pertinet multitudo famularum & aulicorum ;
 multitudino populi dignitas Regis & excellentia ali-
 quos Principis speciatim elucet & manifestatur. Equis
 innumerabilem Angelorum numerum, qui Christi ser-
 uio & obsequio attendent, enumerare poterit ? Millia
 illorum Angelorum per aeris caput ad cœlum vsque
 spectatorum conspiciuntur, & omnes in corporibus So-
 lis instar radiantibus comparebunt. De famulis & au-
 lis Regis Salomonis legitur, quod omnes splendidis
 vestibusq; induti vestibus, & *Capilli eorum erant*
auri ramentu aspersi, ut ad solarem radiorum contactum,
algorè capite eorum reflecteretur. Ast longè maior &
 splendidior erit pompa aulicorum Christi : non tan-
 tum caput & crines, verum & corpora eorum in splen-
 dore lucem Solis superabuot. Vidit Daniel Propheeta
 Christum iudicem cū Maiestate sua throno insidentem,
 & de pompæ illius apparatusq; magnificentiam descri-
 bere statim subiungit : *Millia millium ministrabant ei,*
centies milles centena millia assistebant ei, & cuncti re-
uerentes

C Y S T I
 D E R E I
 O V

176.

Proverb. 14

Joseph
Hebr. lib. 8
de Antiq.
c. 7.

Dan. c. 7.

uerentes & amantes dulce decantabant epitheta
nuptiarum inter Christum & Ecclesiam celebrant
quia adueniebat ut Judex omnium, & ut sponsus
marum electarum. Et quid mirum est, tot excelsis
parere spiritibus, tot generosos caeli principes &
tantamque multitudinem Cherubimorum & Seraphi-
corum, qui prostrati, humiliati & quasi in tribulatione
sibi reuerentur & adorent praecelsam Mundum
ecclesiam, vniuersalem creaturatum omnium Iudeo-
maiestate suae gloriae confidentem! Audite

Matth. 25. illae Angelicae suavissimae & dulcissimae: *Ecce Spon-
sus, exite obviam ei.* Ecce Sponsus animarum
ratus gentibus, gaudium beatorum spirituum
caelo venit in terram, ut sponsam suam Ecclesiam
matrimonii foedere iungat. Venit gaudens &
venit in abundantia suae Gratiae: venit in vnicuique
bonum, vnicuique Deus, vnicuique Amor, vnicuique

Theff. 6. 4. Sponsus: *Exite obviam ei.* Et quo modo? *Re-
det Apostolus: Rapiemur in nubibus obviam
aura.* Considerari potest, Angulos custodes
caelo descensos, ut reuerentur sponsas Chri-
stemlibet speciali honore eam excepturum, &
sturum in splendidissimo ac lucidissimo nubis
caelum usque, quae ei ad custodiam suam depar-

Caribus. O beatum Christi occursum! O felicem occursum!
piemur in nubibus: o praedulcia verba! Obviam
ad nuptias, ad delicias, ad festum, ad gaudium
num. Et subiungit Apostolus totius felicitatis
plemendum: *Et sic semper (id est aeternaliter) cum
no erimus)* & cum hac gloria & plenitudine omni
per totam aeternitatem regnabimus cum Christo
cum Domino: nil maius aliquid dici aut extogitari
est: *semper cum Christo:* quod est idem dicere, *semper
mari quodam & oceano dulcedinis, suavitate
voluptatis, & semper, in aeternum, & ultra, sine fine
ciudit sententiam suam Apostolus: In aeternum
in vicem in verbis istis.* Nemo sit, qui in alio
spe: et consolationem suam, non in possessione
terrenorum; sed seipsum consoletur duntaxat
magno illo iudicii die, eundi obviam Christo.

etiam hac distio, *inuicem*: Si videtis proximum ve-
 strum in tribulatione & afflictione constitutum, cum
 hac spe consolamini, dicendo: noli te nimium contrista-
 re, hac enim tua tristitia conuerterur in gaudium: *quia*
semper cum Domino erimus: & quando alios conspexeritis su-
 perbos, arrogantes & in bonis presentis vitæ suam
 collocantes spem & consolationem, liberè eis dicite:
 nolite in hac spe gaudere, sed gaudete potiùs, quod *sem-*
per cum Domino erimus: O fœlix nuncium: o beatam
 spem! Beatior est, qui in vita hac dicere poterit: *sem-*
per cum Domino erimus, viuendo semper in presentia &
 unione cum Deo. Securus ac certus erit de presentia
 visionis, qui in hac vita habuerit presentiam fidei. Et
 hæc desertio & obsequio, quod Angeli Christo Do-
 mino in futuro Iudicii die exhibebunt.

DE ADORATIONE.

*Quam Angeli & alia creatura Christo
 D.N. exhibebunt.*

Mensuras Maiestatis Christi monstrabitur etiam in
 communi & vniuersali omnium creaturarum applau-
 ditu. Cunctæ creaturæ Christo applaudent, omnes eum,
 Regem & Dominum suum, adorabunt: aliæ spontè
 & ex amore, veluti boni & iusti; aliæ co-
 actè, veluti mali & impii. Quàm gloriosum erit videre
 gaudium & iubilum Sanctorum & Angelorum, quo ad-
 orabunt Dominum & Patronum suum! Scriptum est:
Cum iterum introducit primogenitum in orbem terra, di-
cent: Adrent eum omnes Angeli eius. Primâ vice, vi-
 uentibus nonnulli voluit, adorarunt eum in Incarnatione: Se-
 cunda adoratio gloriosior erit in Iudicio vniuersali.
 Omnes, & Sancti, & Angeli prosterneant sese ante sanctos
 pedes, sacra illa vulnèra osculabuntur, deponent
 coronas suas ante thronum Christi: *Mittebant coronas* Apoc. 4.3.
 suas ante thronum, quo innuitur, eorum salutem & glo-
 riam, non ipsorum, sed Christi opus esse: *Domini est sa-* Alia litt.
 Thom. Posterior. N *lus Psal 3.*

CONSILII
 DEREI
 IN
 O V

Apoc. 6. 7.

lus, Domini est saluatio: nostra salus, non à nobis
Deo est: Solus Deo nostro, qui sedet super
attribuatur gloria Dei, qui sedet in throno
luz. Peractâ adoratione, Christus propius
eos subleuabit, admittetq; ad suos per charos
& oscula pacis, cum infinita dulcedine & con
Sanctorum. Post adorationem Christi adorant
nam suam Virginem Deiparam, tanquàm veram
turalem Dei sui Matrem, dicentes: Benedicta
mina, in æternum, & Maiestas tua in seculum
gentibus preparatis ad escam, & de manibus
tuum nos, liberauit nos gratia tua: quia tuâ
gratiâ, protectiõne, & intercessiõne eripisti
rocibus Tartari leonibus, qui animas nostras
re desiderabant; Te dicit laus, te decet imper
virtus & gloria in seculorum secula, Amen.

S. Bona. in

Psal. B. V.

Psal. 3.

In hoc adorationis actu præsentem erunt,
cœlestis aula cantores, Et canentes in citharis
tabuat: Dominus conterens bella, Dominus
nimirum: Christus victor gentium, Christus
tor hostium, Christus triumphator in bello,
expugnauit Infernum, Christus superauit & pro
omnes suos inimicos,

Judith. 6.

18.

DE ADORATIONE

Quam Demones, omnesq; damnati
D. N. exhibebunt.

VERUM, quàm funestum, triste ac horre
spect. eulum ex alia parte, videre adorationem
exhibebitur Christo ab inimicis eius; à filiis pecc
Accedent Angeli beati, fidelissimi Diuinae iustit
stii, ac miseros capient damnatos, tam Hæm
Demones: hi namque cum comparebunt in corp
assumptis turpissimis & monstruosissimis, ad
corum confusionem, & vt oculis corporeis ab
conspiciantur, & carnis igneis conducerentur ad

Cornel. in

Matth. 2. 21

Iacob. 2.

Diuini iudicis, vbi credent & contremiscunt (*credunt*
 & *contremiscunt*) sed multo magis experientur in seipsis
 veritatem & immensitatem Diuinae Justitiae confitebun-
 tur propria retinente voluntate, ac rationibus, signis, &
 expectantia conuicti, quod ipse (*Christus est Deus*, quod
 patens iudex est Filius aeterni Patris, quodque vicina
 ei assistens Regina sit Virgo Deipara, & sanctissima Ma-
 ter eius; & credentes adorabunt, & adorantes vlabunt,
 et clamabunt, vociferabuntur, blasphemabunt, statum suum
 & conditionem detestantes condegnantesque. Ecce verifi-
 cabitur Diuini illud oraculum: *Ponam inimicos tuos sca-* *Psal. 109.*
bellum pedum tuorum: ponam, inquit Pater aeternus, om-
 nes inimicos Christi Filii mei, vt scabellum sub pedibus
 eius, & filii inobedientes, contumaces & rebelles pae-
 ni, inferos adiudicabuntur. *Vbi Christi pedibus perpetua*
comprimantur, & poena aeterna mulctabuntur.

In hoc vniuersali applausu & adoratione creaturarum
 gaudere debemus cum nostro Iudice, quia. *Omne genu* *Phil. 2.*
flexatur illi, & caelestium, & terrestrium, & inferorum.
Omnes gentes, quae unquam fecisti, venient, & adorabunt *Psal. 8.*
terram, Domine, & glorificabunt nomen tuum. &c. vt
 Dominum & Regem inuum, & in Regno natura, & in
 Regno Gloriae agnoscent & confitebuntur. Concede,
 Domine, nobis gratiam, vt die illo tremendo te adore-
 mus tanquam filii obediens, & non, vt ferui rebelles &
 contumaces: propria & voluntaria sit nostra adoratio, *S. Aug.*
 non coacta & violenta: simus cientes & subditi tui in
 Regno Charitatis & Amoris, & non duntaxat in
 Regno potestatis tuae & domitii.

Haec sunt motiua & signa, e quibus aliqua ex parte
 cognoscere possumus imensam Christi maiestatem.
 Verum his etiam omnibus omissis, solum sufficeret fol-
 gens Diuini vultus aspectus. Etenim quando Christus
 adhuc morabatur in terris, vbi maiestatem Diuinitatis suae
 occultabat, *fulgor ipse & maiestatis & diuinitatis occulta* *S. Hier. in*
in humana facie relucebat: & tale erat lumen illud, vt non- *Matth. 6. 9.*
 nisi ab inhabitante Diuinitate Humanitati personaliter
 vultu provenire potuerit: quaedam magis in extremo iudi-
 cii die, quando non in humilitate, sed in maiestate, non ad
 celum, sed ad manifestandam Mundo Diuinitatem suam ve-

COYSII
 DERRI
 M. I
 O. V

comparebit totus lucidus, & cunctis cœlestibus
 lucidior? Si corpus alicuius Beati pro
 lucidum, & tamen claritas eius solum redanda
 ma: quanto lucidior & splendidior se in
 dabit vultus & totum corpus Christi, quando
 eius derivabitur à Divinitate, & ab Anima: pro
 quam, non ab Anima gloriosa duntaxat, verum
 Diuinitate, quæ est principium & fons omnis
 claritatis, à quo dependet lumen & claritas
 Animæ? Merito igitur de Corpore Christi
 iestatis suæ constituto dici potest: *Quod per carnis
 uinitas foris illuxit, & Diuinum illud lumen
 vultu Christi emicabat, erat quasi relucens*
 Hæc de Maiestate Judicis: nunc dicetur de
 state.

S. Tho. 3. p.
 9. 4. 5. a. 2.
 S. Aug. de
 mirab. sac.
 script. c. 10
 S. Hier. ubi
 sup.

POTESTAS.

Luc. 21 **V**idebunt Filium hominis venientem in nubibus
 Potestate magna. Potestas, quam Christus
 Judicii exercebit, conformis erit Maiestati: quæ
 modum hæc maxima erit, quam vnquam
 hibuit: ad eundem modum maxima erit illius
 Tunc dicere poterit, actuali eam commo
 entia: *Data est mihi omnia potestas in Cælo & in terra*
 quia potestate Iudiciaria cœlum terramque
 retribuens præmium & pœnam æternam.

S. Tho. 3. p.
 9. 9. a. 1.

S. Tho. loc. c.
 a. 3.

Apoc. c. 3.
 S. Aug. 19. in Ioan.

Hæc potestas Iudiciaria communis est toti
 simæ Trinitati: at per appropriationem competi
 quia ad iudicandum requiritur Sapientia, & Fili
 Sapientia genita à Patre: non solum in quantum
 sed etiam in quantum Homo, & talis Homo
 Personæ vnitus, Christus hanc adeptus est potest
 ac propter quatuor titulos: *Ex vnione Personæ, & Fi
 pitis dignitate supra omnes Angelos & homines: & ex
 nisudine Gratiæ habitualis: & ex merito Passio
 Apoc. c. 3. mortis suæ. Ego vici, & sedi cum Patre meo, & in
 eius: quia vici inimicos meos, & iniuste iudicatus
 in Ioan.*

inducat, qui iudicatus est. Merito Iudex est, qui fuit sub
 iudice; merito iudicat, qui iudicatus est. Hic iam
 considera diuersitatem status, diuersitatem Iudicii:
 Christum iudicatum, Christum Iudicem: Christum an-
 te tribunal Iudicum, & totum Mundum ante tribunal
 Christi: Christum iniuste morti adiudicatum, & Christu
 iuste vitæ & morti adiudicantem totum Vniuersum, &
 Angelos & homines; Christum iudicatu, obiectum sum-
 mæ confusionis, & Christum Iudicem, obiectum summa
 et caræ gloriæ.

Ecce hisce exemplis docet nos Christus medium
 gloriæ, viam vitæ: Vici, & sedi, ait Christus: quasi di-
 ceret: meritum Crucis meæ est præminiu gloriæ meæ; *Apoc. 3.*
 tale & totum sit, oportet: *Qui vicerit*, qui meis inhæse-
 rit vestigiis, qui crucem meam amplexatus, meumque
 exemplum secutus & imitatus fuerit, reddam eum pote-
 statis meæ Iudiciariæ participem; eique dabo thronum
 meum, non in futura vita duntaxat, sed etiam in præ-
 senti, & hic pacis, quietisque thronus erit, quo omnes *Alcazar*
 illi gaudebunt, quotquot meis obtemperabunt præce- *in Apoc.*
 ptis & mandatis, ac meæ sese conformabunt voluntati.
 O qualis est iste thronus! O foelicem sedem! O sedem
 regalem & imperialem! in qua anima, veluti Regina,
 sedet, constituta in pacificâ possessione Regni sui do-
 minatur cunctis inimicis suis, tum externis Mundi &
 Inferni, tum internis prauorum motuum, inordinato-
 rumque affectuum.

FORTITUDO.

Tunc videbunt Filium hominis venientem in nubibus *Marc. 33.*
 cum virtute multa (alia littera, cum fortitudine ma-
 gna). Virtus fortitudinis est virtus quædam addens
 animum & valorem ad fortiter & sine timore dimican-
 dum cum inimicis. In hac virtute singularem se exhi- *2. 2. q. 123.*
 bebunt Christus Dominus noster in die Iudicii: quia cru-
 delem sumet vindictam de Adversariis suis, eos proster-
 net, & in nihilum rediget solâ admitandæ potestatis suæ
 visione. Neque ad Infernum vsque differet eorum
 N 3 poenam

OYSTI
 DERREI
 DIAT
 O.V

Suarez
disp. 57.
sect. 1.

pœnam & cruciatum; sed priusquam abripiantur
cula, & in horreos illas Inferni caavernas,
ignis in hac vita persequent. Quapropter
ipsum precedet, & inflammabit in circuitu
& circumquaque adiuer peccatores, ut, quemadmodum
corpora beata, priusquam subirent paradisi
lesti incipiant gaudere gloria; ita miseriam
tequam in Infernū agantur præcipites, patiantur
& cruciatu ab igne.

GLORIA.

Videbunt Filium hominis venientem in
cum virtute multa & Gloria. Christus ad
veniet, non tantum multā instructus virtute &
ne; verum etiam multā præditus Gloria. Et
plex erit, extrinseca & intrinseca. Illa Gloria
cum laude notitia: est gloriosa quædam cog
laus alicuius hominis virtute præditi. Et hæc
dabitur Christo ab omnibus in summo gradu
lum a sanctis Angelis & hominibus; verum etiam
impis & Dæmonibus. Illi exaltabunt & gloriantur
Christum in misericordia, & hi, etiam nolent
gnificabunt eum in Iusticiâ.

Ultra hanc extrinsecam gloriam, aliam habet
trinsecam ex dotes beatis corpori glorioso
pronementem: & hæc dotes eo magis es sunt
beatis alicuius gloriosorum corporum, quò gloria
Christi magis excedit gloriam Animarū reliquarū
storum. Inter omnes dotes Impassibilitatis, im
tis, & subtilitatis effloret ac eminebit dos clar
quæ simul erit effectus & causa: effectus gloria
Christi, & causa omnis claritatis, quæ carere
Suarez 2. beata prædita sunt: siquidem per claritatem suam
10.3. p. disp. cetera corpora clarificabit. Ultra claritatem
48. tam Humanitatis Christi, quinque instar
Recup. in 1. simotum fiderum comparebunt quinque
p. lib. 6. q. vuheta, utpotè, fontes & causæ omnis Gratia
19. n. 4. rie in omnes Sanctos redundantis. Quia, illi

...austriam illa: plaga: fuere causa meritoria & moralis
...alutis nostrae, cunctorumque effectuum Gratiae &
...dioriae; itaque conueniens est, vt sint causa effe-
...tua & physica: quia, iuxta principium Scoti, quod
...on implicat, & ad maiorem Christi adducit gloriam,
...Christo concedendum est: ergo cum non implicet hae
...au salta: physica in cicatricibus Christi, us concedatur,
...porret.

Inquit S. Thomas, vt rüm Christo conueniat habe- *S Tho. q.*
...e dotes. Et respondet negatiuè: quia Christus est *95. a. 3.*
...ponus, & Sponto conuenit dare, non recipere dotes:
...t qui Ecclesia & alii Sancti, qui sunt sponsa: recipiunt
...dotes. Loquitur nihilominus sanctus Doctor de do-
...bus solum, quò ad nomen: quia res significata, vt
...ant qualitates gloriosa, modo eminentissimo, ac pro-
...ndè eminentiori, quàm reliquis Sanctis, competunt
...Christo: tamen hoc nomine dotis minimè appellari
...beant, vt dictum est. Ad eundem modum deter-
...minat idem Sanctus Doctor, quod, quauis Christus
...erissimè fuerit & Virgo, & Martyr, & Doctor, non ta-
...men ei attribuendæ sunt Aureolæ, sub hoc nomine *q. 96. a. 8.*
...Aureolæ, quò dicit diminutionem & imperfectionem
...ictoriae. Habet igitur significatum nominis, at non
...ub hoc nomine, quò dicit imperfectionem.

OYSTI
DEREI
D. I
O. V

Vexillum seu signura Crucis. *Matth. 14.*
Tho. V Val-

Tunc, nempe, in extremo Iudicii die, *parebit signum* *lib. 3. p. 18.*
Filius hominis in caelo, quò est signum sancta cru- *Jacob. Bol.*
is. Sanctus Chrysostomus cum nonnullis aliis moder- *de Cruce*
is existimat hoc signum non fore aliud, quàm idem sa- *lib. 6. c. 8.*
rum lignum, cui Saluator noster affixus fuit. Crucem so- *S. Chrysost.*
lam non relinquet in terra; sed secum eam leuabit ad cae *Hom. de*
lum. Alii, etto non amplectantur hanc opinionem, *cruc. &*
non tamen eam censent esse erroneam; sed quòd sine Latrone,
errone dici potest: quia, licet non sit ex reuelatis non *Cornel in*
repugnat tamen reuelatis. Plurimæ ad sunt rationes, Matth. 14.
ob quas sancta Crux in caelo comparebit, siuè sit illa
eadem, cui Christus suffixus fuit, siue alia ab Suarez

M 4 *Angeli diff. 57. a. 2*

Angelis fabricata ex materia aurea. Primò, victoria
tur, quod per crucem promeruerit gloriam sui confitum
nominis sui exaltationem, dexteram Patris, & ineffe-
riam potestatem super omnes rationales creatura. Cru-
cundo, vt manifestetur, quod sit vniuersalis conser-
uator, Dominus, non solum, vt Deus, propter creatorem, & ille-
rum etiam, vt Homo, propter redemptionem nostram. A
Cruce factam. Tertio, ad consolationem bonorum
quia à Cruce, & per Crucem promanare fatentur cog-
noscunt suum bonum, & Gratia & Gloriz. Quarto, quan-
tum ad confusionem reproborum, inimicorum eius ac
Christi. Quapropter statim ac crux sancta apparetur.

S. Matt. l. c.

inquit S. Evangelista: *Tunc plangent omnes Terræ*

Abulens. in nate bonis terrenis adhæsere. Tunc dicent miserum

Marsh. c.

24. q. 273. nos recipite: obtutum nostram in Crucem. Cuius om-

nis exalratam summoque odio à nobis habitam. Signu-

non audemus. Ecce inscriptam ei legimus nota. Signu-

mnationis sententiam. Hoc idem lignum, quod

nobis vitæ fructus producere debebat, causa nobis

petuæ mortis erit. Hæc reproborum meos erit

dis affectus; verum longè diuersus erit affectu-

rum: cuncti Sancti viso crucis signo iubilabunt

iubilo exultabunt, adorabunt principium & fine-

tis suæ, Redemptorem laudabunt, eique gratias

rent, quod per sacratum illud lignum ab æternitate

iplos liberauerit, & ad æternam gloriam eue-

nes vnanimi consensu adibunt, amplexabuntur, &

osculabuntur sacrum illud pignus, ac dicent

S. Ec. clesia *Cruce benedicta, qua sola fuisti digna portare*

Abulens. in *Mundi, pretium redemptionis nostræ. Verum*

Matth. q. dum, quo Crux apparebit, accedamus. Sed

172. non terræ proximus, quia ob terræ rotunditatem

omnibus videri non posset; sed in loco aeris cele-

minenti; comparebitque *lucidior Solo*. & hanc

Abulens. q. *tur ex voluntate Dei.* Ac propter hanc causam

176 & 172 sua paruitate à toto Mundo videri poterit: Deum

que efficiet, vt lux eius ab omnibus sit visibilis, et

que, tum vicinis, tum distantibus manifestetur.

... sua magnitudine. Lumen illud concurreret, ut in-
 ... instrumentum Dei, & eum, quem Deus voluerit, causabit
 ... Sed notandum est tempus, quo splendor
 ... sedabit in conspectum omnium: quando, nimi-
 ... Sol obscurabitur, & Luna non dabit lumen suum, & *Matt. c. 24*
 ... de caelo, & virtutes caelorum commouebun-
 ... signum Filii hominis in caelo: ut no-
 ... demonstretur, quod tunc quilibet Christianus
 ... virtutem Crucis, eiusque gaudebit lumine,
 ... quando affectus creaturarum in corde eius obscurabi-
 ... ac profus deficient. Quamobrem die illo sola ra-
 ... Luna lucidior & Sole: sola crux splendescet,
 ... per Terrasque per totum Mundum diffundet radios: nullum
 ... aliud aderit lumen, non Solis, non Lunae, neque stella-
 ... illum: sacrum illud lignum in Mundo ipsius Solis tunc
 ... fungetur officio, undequaque fulgebit, triumphabit in
 ... omni loco, & apparebit in frontibus Sanctorum: Tunc *Cornel. in*
 ... signum Crucis apparebit in singulis electorum frontibus. *Matth.*
 ... Signemus Seruos Dei in frontibus eorum. Ut significetur *Apoc. 7.*
 ... merito Crucis gloriam possideri. Capiti huic finem im-
 ... reflexione quadam spirituali nostro profectui ap-
 ... vile: & est, quod *Vbi ceciderit lignum, ibi erit: Ad. Phil. 3*
 ... eundem profus affectum, siue bonum; siue malum,
 ... quem erga Crucem habueris in vita & morte tua, in ex-
 ... ludicii die habebis. Si modò fueris amicus
 ... Crucis, & tunc amicus eris: si modo fueris inimicus,
 ... & tunc inimicus eris. Considera, quod finis inimico-
 ... Crucis est interitus, mors & aeterna damnatio; *Phil. 3.*
 ... fructus amicorum Crucis est vita in
 ... Gloria & felicitate
 ... aeterna.

OYSTI
 DEREI
 ...
 ...
 ...
 ...

N 5   Con:

Confessio & manifestatio uinitatis Christi.

Matth. 25. **C**ongregabuntur ante eum omnes gentes. Hæc
ma conditio magnificentiæ & triumphus
dicis à sanctis Evangelistis descripta. Omnes
populi cuiusuis status & conditionis ante con-
Christi compatebunt: alii in aëre ad eius dexteram
in terra ad sinistram: & qui in aere, Beati erunt,
buntque dotibus corporis gloriosi præditi in
nubibus efformatis.

Primo erunt impassibiles quod ad culpam & po-
nulla animæ inerit passio inordinati affectus: nul-
pus inuadet passio, quæ ei pœnam adferat & dol-

D. Aug. lib. 12. de Civ. s. ult. Hæc impassibilitas longè perfectior erit ea, quæ
mus gaudebat in statu innocentiæ: *Adam potuit
mori, si non peccasset: at Beatus non potest mori.*

dotis immortalitatis & impassibilitatis. Tu quoque
perfectam illam attingent sanitatem, quæ in hac
tineri nequit: unde D. Augustinus impassibilitatem
pellat plenitudinem sanitatis, sanitatem plenam &

Aug. c. 56. ad Dios. clarissimam, quæ corpus ab omni & quacunque
minimâ, ei nociua tuetur & liberat. Præterea est
S. Ansel. in Elucidar. conjuncta cum summa fortitudine: unde, iuxta
S. Tho. Ad- dit. q. 73. a. 1. mum, talis erit fortitudo corporum beatorum
montes. *Et omnem molem terra pede vertere videntur.*

sent. Causa huius impassibilitatis duplex est: alia
eam esse perfectum dominium, quod habet
corpus, quale & Deus habet in anima Beati: alia
eam esse quietudinem quandam corpori glorioso
tem, quæ illud reddat impossibile. Corpora igitur
riosa cœlestium imitabuntur naturam corporum
que impassibilia & inalterabilia, peregrinarum
num alteratiuarum ac destructiuarum incap.
nonnullus, num vnus Beatus altero erit impassibilis.

S. Tho. q. 83. art. 2. Affirmatiuè responderet S. Thomas: quia sicut membra
ita & præmiorum, inter quæ etiam recentiorum

libertas gaudebit diuersitate. Enimvero, quavis impassibilitas, cum sit perfectio negatiua, quia est negatio

Impassibilitati beatorum corporum adicietur quodque subtilitas, qua corpus quod unquam, etiam durum & solidum penetrabunt: ita caelos, integritate eorum maiore illa: penetrabunt, quando cum Christo paradisi ingrediuntur. Idque rei subelli, proprium est, ut firmitatem penetratiua: sic acus subtilis dicitur quoque penetratiua. Quantum ad causam effectus huius, dico, tam non esse qualitatem corpori glorioso inhaerentem, quae hanc producat effectum: sed esse perfectum dominium animae gloriose in corpus, quia in virtute penetratiua, quae reliqua omnia corpora non gloriosa penetrare potest, ipsum corpus sibi Angelisque reddit simile: Deo, tanquam causa principali, & corpore ipso, tanquam causa instrumentali & obedienciali ad hunc effectum concutiente.

Subtilitatem corporis gloriosi comitabitur alia, nempe, agilitas, per qualitatem quandam motiua supernaturalem qualitati motiua naturali superadditam, qua corpus gloriosum summa cum velocitate, non motu duntaxat progressiuo & simultaneo; verum etiam, ut probabilis nostri Suarez fert sententia, mutatione instantanea, de vno extremo ad aliud, non pertranscundo medium, sese mouere potest. Huius opinionis videtur quoque esse S. Augustinus, cum docet motum Beati similem futurum cogitationi: vnde quemadmodum cogitatu subito transire possumus de loco ad locum, de vno extremo ad aliud, absque eo quod cogitemus de medio: ad eundem modum se quoque mouere poterit corpus gloriosum. Idem affirmat sanctus Bernardus: Talis erit, inquit ille, Beatorum velocitas, ut possint, si velint, absque omni mora, seu difficultate, ipsam quoque cogitationum nostrarum sequi ad omnia velocitate. Ratio huius

S. Tho. Ad dir. q. 83.
Suarez 3. p. 10. 2. q. 48. sect. 5.

Suarez diff. 48. sect. 4.

S. Aug. Enchir. c. 90.

Serm. 4. in fest. omn. Sanctoꝝ

UNIVERSITÄT PADERBORN

huius effectus est, quia anima gloriosa in nullo
 turâ corpore, & simul cum corpore tali operatur
 bertate, ac si esset à corpore seiuncta: & quia anima
 ipsam mouere potest in hac ratione motus, vel
 li, poterit quoque & corpus suum mouere.

Ultima dos corporis gloriosi est claritas
 dundantiam claritatis animæ; & quemadmodum
 maior aut minor erit, iuxta maius aut minus Beati
 meritum, ita quoque maior aut minor lux erit
 dor corporis. Corpora beata non lucida solum

*Suarez 9.
 38. scilicet 2.* & pellucida & transparentia erunt, simulque
 ta & clara instar vitri colorati: & color proprie-
 tus erit carni corporis humani, claritas qualitas
 ria, transparentia conditioni densitatis corporis
 riosi, quæ densitas non ferri; sed vitri densitas
 erit. Ita affirmat sanctus Gregorius super
 Job: *Non comparabitur ei aurum aut vitrum*

Job. c. 28. harmonia corporis gloriosi obuia & manifesta
 culis corporeis; non tantum caro; sed etiam
 ui, venæ, humores, viscera, cum omnibus inter-
 corporis Beati conspicientur. Quæ sunt non
 corpora beata propriis induta erunt vestimenta

*S. Anselm.
 Ber. lib. 10.
 c. 13.* spondet S. Anselmus negatiuè; *Beati nudi erunt
 omni decore fulgebunt.* Nudi erunt vestibus
 bus, at lucis induti vestimentis colorum diuersis
 stinctis: *Amictus lumine sicut vestimento.* Unde
 colorem gestabunt sancti Martyres, aliam aliam
 ctæ Virgines. Plura alia prætereo, quæ de perfectis
 gloriosarum dotium, quibus Beati præditi erant
 possent: satis erit affirmare, corpus beatum balce
 ctionibus instructum fore perfectissimum in esse
 rari. In esse perfectum erit per dotem impassibilitatis
 claritatis; in operati perfectum erit per dotem
 & subtilitatis. Præter perfectionem dotium
 perfectam beatitudinem cunctorum sensuum
 lium, quolibet circa proprium obiectum actuato
 accedet ornamentum ex Aureola Martyrum,
 & Confessorum.

Psal. 103. Concludo hoc punctum reflexione quædam
 Anselmo de promptâ. *Placeret tibi, si esses ita*

Abalon? In eius corpore non erat macula, & eius coma
 merito pretio pendebatur praeclara. Quid si cū hoc decore esses
 tam velox, quā Azael, qui cursu pedum praeuertebat ca-
 reas? Quid si cum his duobus, ista esses fortis, ut Sampson,
 mille viros armatos prostravit in una mandibula?
 Quid si cum his eribus esses tam liber, quā Augustus, cui
 totus Mundus servavit? Hoc idem propositum prole-
 quitur idem S. Doctor, eodem modo discurrendo & in-
 terrogando de abundantia deliciarum & Sapientiā Sa-
 lomons: de multitudine annorum Mathusalem, qui se-
 pte mille vixit annis: & omnia ista iam dicta magna cen-
 tentur dona; ast scito, concludit idem Sanctus, quod
 comparatione perfectionum, quibus dotati sunt Beati,
 pulchritudo Absalonis est deformitas & scditas, velo-
 citas Azacis est tarditas; fortitudo Sampsonis est debili-
 tas & infirmitas, libertas Augusti Caesaris est servitus,
 felicitas & consolaciones Salomonis, vti & Sapientiā eius,
 aut mortificationes & ignorantia, & longa vita Mathu-
 alem est exufflatio quaedam & veluti momentum ali-
 quod. Haec de intrinseca Beatorum Gloria.
 Non deerit quoque extrinseca Gloria ornamentis &
 splendoris nubium, in quibus, veluti in propriis sedebunt
 thronis. Tali apparatu & pompā instructi die illo exte-
 rno Iudicii comparebunt Beati: & dabunt gloriam Chri-
 sto, manifestabunt ac confitebuntur eiusdem Diuinita-
 tem, quā gloriam, quam possident, non nisi à Christo tan-
 quam à causa principali & instrumentali, in quantum ni-
 mirum Deus est & homo; se obtinuisse agnoscent & de-
 latabunt. Tria insuper principalia signa, è quibus cog-
 nosci potest Diuinitas Christi, & quod Christus sit ve-
 rus Deus, assignantur in sacra scriptura: Operatio miracu-
 lorum, Remissio peccatorum, & Manifestatio secretorum
 cordium. Et omnia haec signa die illo Sancti cognoscent.
 Videbunt tot & tanta miracula in confirmationem,
 quod Iudex ille, qui venit iudicare Mundum, sit verus
 Deus: & remissionem peccatorum suorum opera Chri-
 sti factam fuisse agnoscent, experienturque cunctos suos
 cognatos occultosque cordis affectus Christo Domino
 notos esse & manifestos.
 Congregabuntur etiam ante Iudicis conceptum mi-
 sereri damnati in terra, ast modo prorsus contrario & op-
 posito

CVSIT
 DERET
 II
 OM

Suarez
disp. 50.
sect. 5.

posito Beatorum Glorie. Comparebunt tertiæ: & tenebrosi: passibiles; & actu ignis tormentis plures: entes, densi & graues Neq; ex eo, quod corpora uoluntorum sint passibilia, erunt quoque corruptibilia. Alii ignis ille, cum operetur ut instrumentum Dei, & throni illa torquetur & excrucietur, non tamen eadem operetur ut periret aut destrueret. Ex hoc apparatu omni iustitiam & misericordiam referentissimo fatebuntur etiam damnati. Quod esse verum Deum, ut supra dictum est. Hac de Replacencia Judicis d. xix. sufficiant; discurrantur tamen Assessoribus eius.

De Assessoribus Iudicis

CAPUT II.

Isa. 3.

Dominus ad iudicandum ueniet cum Sanctis. Non solum ad iudicandum ueniet Dominus, sed etiam iudicabit cum iudicando iudicabit, sed aliorum Sanctorum

Sap. 3.

comitatu: Iusti iudicabunt nationes. Hoc idem se op

Matth. 29.

idemmet Christus: Sedebitis & uos super sedes iudicantes.

Luc. 22.

Et idem confirmat Apostolus: Et idem

1. Cor. 6.

Sancti de hoc mundo iudicabunt. In hac materia de iudicando

Suarez.

disp. 57.

sect. 4.

est, quinam sint illi Sancti qui iudicabunt, & quomodo

S. Hier. ep.

28.

S. Aug. in

Pf. 49.

S. Greg. lib.

5. mor. c. 16.

S. Ansel. in

Elucid.

S. Th. in 4.

dist. 47.

Anton. p. 4.

tit. 14. c. 11.

§. 6.

Noanulli asserunt, quod cum Christo iudicabunt, & quomodo

omnes homines perfecti, esto non sint religiosi, sed

opinionis sunt in altis SS. Doctores, Hieronymus, Augustinus, Gregorius, Anselmus.

Alii uolunt, hanc promissionem factam esse de religiosis, hanc opinionem amplectuntur S. Thomas, Abulensis, & alii addunt super D. Angelus, & quoscumque Religiosos, sed solum perfectos

ros: quia promissio Christi in solum modo facta est, & perfecti

reliquerunt omnia propter Christum, & perfectione Christum secuti fuerunt. Idem asserit S. Antonius, & uult quod non solum in se perfecti sint, sed

uolunt etiam alios. S. Antonius, & Abulensis hanc opinionem extendunt quoque ad SS. Martyres, sanctos

...nes: addentes; quod hæ virtutes Martyrii & Virginitatis
...ormentis plus mereantur sedem iudicariam, quam paupertas
...corpora voluntaria.

...Alit supra omnes sanctissima Virgo in proprio sedebit
...throno ad dexteram Filii, cum eodem quoque iudicatura,
...eadem eluti dictum est supra. Dubium aliquod proponit A-

...bulensis, cur Christus Dominus promittendo hoc privi-
...legium Apostolis, nullam Mariæ suæ fecerit mentionem?
...Respondet, primò quia tunc præfenti Apostolorum cor-
...tui non intererat sanctissima Virgo. Secundò, quia non

...erat commemoranda ceteris: cum enim Christus loque-
...retur servis, haud conveniens erat, ut eidem etiam ordini
...sanctissima eius Mater infereretur: quia Virgo iudica-
...bit velut Regina, reliqui Sancti tanquam servi. Diffi-
...cultas moveri poterit de Angelis, an ii quoque iudica-

...bunt? Nonnulli existimant, id non repugnare: quia tamen
...non videntur oculo corporeo, intellectu tamen videntur
...bonorum, & conformitas cum Christo sufficit in gradu in-
...tellectivo. Sed insuper asserunt, convenientiorem esse
...se opinionem S. Thomæ, Angelos non iudicatuos; hoc

...enim iudicium debet esse visibile & sensibile; ergò eius-
...demationis & natura fiat Judices, oportet. Hæc
...deus, qui cum Christo iudicabunt, sufficient. De-
...claremus nunc modum iudicandi & profereudi sen-
...tentiam: iudicabunt iudicio disceptationis, & prolatio-

...nis sententia; quia omnium cognoscant merita & retri-
...butionem, quæ iis competit. Præterea, simul cum
...Christo ex eius commissione, & veluti delegatione, ean-
...dem cum Christo profereud sententiam, veluti Cardina-
...cum summo Pontifice.

Verum si loquamur de iudicio comparationis & ap-
...probationis (quod proprie non est iudicium) omnes
...Sancti iudicabunt: in quantum mali comparati
...cum bonis poenâ digni cenentur; & præterea omnes
...Sancti Christi approbabit sententiam. Pro fine

huius capitis considera excellentiam huius privi-
...legii, quando totus Mundus statit in timore &
...tremore, quando etiam Reges in terram prostrati
...nudo latere palpitant; quando ultimum Vale di-
...citur Mundo, quando expectabitur finis creaturarum
...& ultima sæculi consummatio; & quod plus est, quando

Abul in
Matth. 8.
19 q. 205.

S. Tho. Ad-
dit. 89 a. 1.
S. Anton.

p. 4. c. 11.
tit. 14.

Abulens in
c. 2. Mat. 8.
q. 194.

Suarez
disp. 57.
sect. 4.

S. Tho. l. cita
Suarez.

Cornel. in
Psal. 102. 6.
6.

OYSTI
DEREI
O V

summam gloriam præstolantur boni, & mali
 miseriam: eodem ipso tempore Sancti sine
 Majestate judiciali sedebunt totū iudicium
 non homines duntaxat, verum etiam Angelos
 Si nunc tibi placeat finis, non displiceat medium
 cura, ut vivas non tantum in statu Gratiæ; sed
 statu perfectionis: quia solis perfectis, uti diximus
 privilegium concessum est.

De iis, qui iudicabuntur in Iudicio

CAPUT III.

Joel. c. 3. **C**ongregabo omnes gentes, & adducam eas in
 Iosaphat, & disceptabo cum eis. Et vallis
 capax erit tot tantarumque gentium & populi
 quia Mons Oliveti vicinus destructur, solo & rivo
 æquabitur, & complanabitur, veluti colligitur
Zach. c. 14. pheta Zacharia. Omnes nos manifestari oportet
2. Cor. c. 5. bunal Christi: unde liquet, cunctos homines
 discrimine, tam fideles, quam infideles à Deo
Suarez. candos: nõ solum Iudicio retributionis, quia omnes
disp. 57. tincunt præmium, aut pœnam, juxta sua merita
sect. 9. demerita, verum etiam Iudicio discussionis, quia omnes
 manifestabuntur opera bona & mala, merita & vitia
 ta, qualitates & circumstantiæ operum: quæ
in Addit. Thomas aliter sentire videatur. Et illud Joannes
ad 3. p. 9. non credit, jam iudicatus est, potest quoque intelligi
39. a. 5. delibus, quia qui nõ credit fide viva, jam iudicatus
Ioan. 3. vult dicere: jam condemnationi subiectus, vel
 iudicari: sicque S. Joannes non negat actum
 affirmat debitum illius. Neque difficultatem
Psal. i. lius locus Psalmi: Non resurgent impii in iudicio
 nim vult dicere: Non prævalent, non erigentur
 sed iudicabuntur, convincentur, & condemnabuntur.

Dubitari potest de Innocentibus, & de Angelis
 bonis, tum malis & reprobis, num etiam iudicabuntur.

Respondetur cunctos fore subiiciendos iudicio retribu-
tionis; at non discussionis: quia discussio proprie fit
circa illos, qui opera bona simul & mala exercuerit: An-
geli boni opera duntaxat bona, mali mala exercuerunt
opera, & idem dico de Innocentibus.

suarez
disp. 97.
sect. 8.

Dubitarunt in super alii, num omnes illi, qui iudica-
untur, mortui erunt: quia Apostolus insinuare vide-
tur, quod nonnulli uiui, & non prius mortui iudicabuntur.

Respondet S. Thomas: *Hac est securior & communior opi-
nio, quod omnes moriantur. Primo, quia sic congruum Di-*

S. Tho. in 4
dist. 47.

*stina iustitia, ut omnes, qui peccato subiiciuntur, etiam
mortui. Secundo, ex sacra Scriptura resurrectio est uniuersa-
lis, ergo & mors. Dicendum igitur est, omnes uniuersa-
liter esse iudicandos, etiam sanctos Affectores, qui cum
Christo iudicabunt: hi simul erunt Iudices iudicantes
reliquos omnes, excipe Christum & B. Virginem, & iudicabuntur a Christo & sanctissima Virgine.*

OYSEI
DEREI
O V

De examine Iudicii.

Caput IV.

Valicium sedit, & libri aperti sunt, & alius liber aper-
tus est, qui est liber vite. Hi libri, qui aperientur, si-
gnificant omnium hominum conscientias, quæ manife-
stabitur in iudicio: Erunt veluti quidam libri conti-
nentes res gestas, tum bonas, tum malas.

Apoc. 20.
S. Hier. hic.
S. Tho. in 4
dist. 43.

Alius liber, dictus liber vite, est liber predestinatio-
nis, qui aperietur in iudicio, quando electi ad dexte-
ram Christi sedebunt in Gloria, & quicumque praefato
libro non fuerit inscriptus in aeternas Interni flammis
precipitabitur: Et qui non est inuentus in Libro vite scri-
bitur, missus est in stagnum ignis. Praeter librum vite da-
ti librum mortis negat Doctor Angelicus: non quia
Deus non recorderetur, nec habeat memoriam reprobo-
rum: sed quia reprobi tales sunt, qui non ex voluntate
& intentione Dei; sed ob propriam suam malitiam da-
mniati sunt, & ideo etiam dicitur, quod Deus eorum
non re-

S. Tho. 1. p.

Apoc. 21.

Thom. Posterior

non recordetur. Quamquam S. Hieronymus hoc & Jud
dilibrum admittat, non quidem in mente Dei
mente Dæmonis, in qua conseruabuntur omnia
borum peccata & defectus. Alii volunt, hunc libru
ta significare vitam Christi, qua omnibus debet esse
viuendi, & regula. Nec desunt alii, qui perdidit
intelligunt sacram Scripturam, quæ, secundum
num, ad maiorem pompam portabitur ab Angelis
Ut materiam circa examen vniuersale Judicij
sitam aggrediamur, quinque pertractabimus
primum, quid sit hoc examen: secundum, an
aut mentale, sensibile aut insensibile: tertium,
durabit tempore: quartum, an etiam peccato
rum in hoc examine accusabuntur: quintum, quom
mum de accusatoribus & testimoniis ad hoc
concurrentibus.

Quantum ad primum dico, quod hoc exam
ciarium nil aliud erit, quàm publica quædam
tio omnium cogitationum, verborum & operum
uis hominis tam boni, tam mali & reprobi: cõpar
simul meritis eum demeritis in singulis: neque
satis erit interrogatio, & obligatio dicendi verit
iuramento: quia veritas omnibus & singulis
manifesta erit, nec vlli occulta esse poterit. Un
hæc manifestatio & declaratio fiet per virtutem
naturalem, & per Diuinam illuminationem, id
bus modis: aut per reuelationem, quia Deus eu
uelabit omnium opera bona & mala; quemadmodu
Prophetis reuelabat futura, infundendo eis
cies, nouumque lumen supernaturale: aut per
nem, eleuando cuiuslibet intellectum ad percip
& cognoscendas omnium actiones, variis notat
ciebus, in singulorum conscientijs: veluti, quia Pa
geli sibi inuicem loquuntur, vnus videt concept
terius. Et hoc ipsum fortassis est, quod nonnulli
re intendunt, quando dicunt: In conscientijs
erunt nota præteritorum malorum, quæ notæ null
possunt, quàm species talium peccatorum re
tiuz.

Quantum ad secundum, erit examen sensibile
Carthus.
Abb. in 4.
disp. 43. q. 2
Suarez.
disp. 57.
sect. 9.

S. Tho. l. c.

S. Ansel. in

Elucidar.

Beda

Alcazar.

Caiet.

Mag. in 4.

disp. 43.

Unde probabile est, quod peccata quaedam grauiora publica-
 buntur, & a Christo Domino voce sensibili reprehenduntur,
 sicuti & nonnulla opera bona & heroica eodem sensibili modo laudabuntur. Et in particulari opinantur
 nonnulli opera misericordiae, & vitia eis opposita manifestanda fore a Christo Domino voce sensibili. Ast re-
 qua omnia opera, & bona, & mala, merita & demerita
 moraliter, & voce interiori cunctis patebunt & mani-
 festabuntur.

*Rich. in 4.
dist. 47.*

Quantum ad tertium de Tempore, dico: *Non eris in S Tho. in 4.
dist. 43.*
 in sensu, sed in tempore breuissimo. Quod enim facit Deus
 virtute & efficacia suae omnipotentiae ad hoc non indi-
 uuntur mora longa temporis. Subito, in actu oculi Illumina-
 ad hoc *conuenitur abscondita cordium*, in quibus veluti in notis cla-
 re expressis, cunctorum legentur actiones.

Veniamus ad quartum punctum propositum, circa
 hoc dicendum est, quod non tantum peccata reprobo-
 petum, verum etiam Sanctorum, & graui & leuia, tam
 mortalia, quam venialia in Iudicio vniuersali patebunt & *Mag. sent.
in 4. dist.*
 manifestabuntur. Quamuis Magister sententiarum
 contrarium huius doceat, nihilominus auctoritas sacrae *43.*
 Scripturae valde militat in fauorem opinionis affirmati-
 uae: *Cuncta quae sunt, adiuuet Deus in Iudicium.* Ubi fit *S. Tho. ibid
Decl. c. ult.*
 mentio absolute & vniuersaliter, absque vlla bonori in-
 teruentione. Ratio dem confirmat, quia de illo mani-
 festanda est *praesens iustitia, & praeterita misericordia*, u- *Carthus. in
4. dist. 47.*
 nempe ad utrumque perfectum. Et quemadmodum triumphabit excellentia
 Diuinae Iustitiae in iudicandis & puniendis peccatis re-
 proborum, ita quoque exaltata comparebit Diuina Miseri-
 cordia in remittendis peccatis Justorum. Conducit quo-
 que ad gloriam Christi, ut ab omnibus conspiciatur, &
 Passio eius exaltetur virtus & efficacia in remittendis
 omnibus electorum peccatis.

Idem confirmatur, quia haud potest cognosci
 quanta fuisset Sanctorum contritio, quanta poenitentia,
 nisi etiam sciretur, quanta, & quo ad qualitatem, & quod
 ad numerum, fuissent eorum peccata, & nisi etiam eo-
 rundem opera bona a malis separari possent. Neque ra-
 tio in contrarium est alicuius roboris: *Quia nouitia seu S. Tho. in 4.
memoria peccatorum non erit Beati causa doloris: tum dist. 43.*
 quia

UNIVERSITÄT
 PADERBORN
 BIBLIOTHEK

hoc. cit.

quia status ille beatus similitum passionum incertum etiam, quia talis manifestatio per se ipsam esse non est mala: ergo in mente Beati dolorem carnis querit, qui res, ut sunt, apprehendit. Sed potius in incunctatis & gratiarum actionis, loco doloris pietas ex consideratione peccatorum & penitentia peracta: & quia Beatus totus in desiderio gloriae forptus est, gaudebit in hac memoria, cum in mentione Diuinorum attributorum gloriam Dei etiam conspexerit. Unde magna cum laetitia & iubilo Bonitati gratias referet, quod sibi tantam exhibuit misericordiam.

Neque sententiae huic aduersatur authoritas. **Exech. 18.** Scripturae: *Impius si egerit penitentiam, omnia iniquitatum eius non recordabor amplius.* Id enim inquit quod ad culpam & poenam, quia Deus culpam et poenam simul & poenam, iuxta meritum contritionis.

Circa quintum & vltimum punctum, quia sunt Accusatores, dico, primo Accusator erit Deus, unde in Apocalypsi vocatur *Accusator fratrum* eiusabat eos ante conspectum Dei, die ac nocte, & runt eum propter sanguinem Agni; sed superbia vincetur ab iis, quos accusabit, in virtute Sanguinis Agni. Secundo, Accusatores erunt homines sancti.

Sap. 5. *Iusti in magna constantia (scilicet ad accusandum) & reprobos. Tertio, accusator erit vniversus Mundus. Armabit creaturam Deus (scilicet ad accusandum).*

Aderunt quoque in Iudicio testimonia. Primo pro nos, erit Deus: *Ego ero Iudex & Testis.* Secundo

Ierem. 19. intra nos, propria conscientia. Tertio, extra nos, **S. Anselm.** Si Angeli, & in particulari Angelus custos nostris ubi sup.

Et haec de hac materia, quam finiamus aliquid in xione. Procura & stude semper bene operari, quod scribes in vita tua, hoc ipsum leges die vltimo in libro tuo. Scribe, operando bene, in libro vitae, quod in mente Dei; & noli scribere, operando male, in libro mortis, qui est in mente

Damonis.

De Sententia Iudicis.

Cap. V.

Tunc dicit Rex his, qui à dextris eius erunt: Venite Be-
nedicti. Tunc, post finitum examen, post compila-
tos processus, post auditos accusatores, post allata testi-
monia, ponderatis etiam singulorum meritis & demeri-
tis, summus Rex & Judex vniuersalis finalem proferet
sententiam, elargiendo bonis æternū præmium, & ma-
los æternis adiudicando pœnis. Hæc sententia erit sensi-
bilis, quia sensibile erit iudicium, sensibiles homines, qui
iudicabuntur, sensibilis & visibilis Judex & Thronus in
quo iudicabit: alia priuatæ sententiæ propriis singu-
lorum meritis ac demeritis correspondentes erunt in-
sensibiles & mentales. Unde duæ erūt sententiæ vocales,
vna vniuersalis respectu bonorum, vniuersalis altera cõ-
paratione malorum: & mentales plures ac diuersæ erunt,
iuxta multitudinem personarum iudicandarum, & iuxta
meritorum ac demeritorum diuersitatem.

Difficultas est de causa & de sententia, quâ ratione &
modo promulganda erit: aut mentaliter, aut vocaliter. *Richard. in*

Afferunt nonnulli; Christum voce material & sensi-
bili didicisse verba illa: *Esurini & dedistis &c.* cæteras
verò causas mentaliter. *apud Car-
thus.*

Alii volunt, quod neque illa verba: *Esurini &c.* pro-
nunciabuntur voce sensibili, quia omnibus competere
nequeunt, & excluduntur omnes illi, qui non habent fa-
cultatem elargiendi eleemosynas, veluti sunt Infantes,
Pauperes, Religiosi, Angeli. Præterea, quia eodem quo
que modo proclamari deberent alia causæ virtutum ex-
cellentiorum, quales sunt opera misericordiæ spiritua-
lis, vsus Sacramentorum, Martyrium. Utraque opinio

sua non caret probabilitate. Insuper probabiliter tenet
Suarez, quod Christus, pronuntiando voce sensibili sen-
tentiam, non loquetur alicui in particulari, sed multis in
vniuersali, secundum varios ordines. Exempli gratiâ: pri-
mo laudabit voce sensibili Virgines, deinde Martyres,

O 3 & sic

UNIVERSITÄT
PADERBORN

& sic de aliis ordinibus: ac eodem modo variorum reprobabit ordines. Verum, probabiliter affirmari potest, hanc sensibilem Christi laudem quemlibet etiam in particulari extendendam fore: videtur esse conformius sacrae Scripturae & sanctorum

1. Cor. 4.

2. Cor. 10.

S. Chrysof.

Carthus.

in 4. dist.

47. q. 1.

Patrum dictis: quia S. Apostolus Paulus loquitur de iudicio vniuersali: *Tunc laus erit vniuersa*, & S. Chrysofostomus idem Apostolus: *Non qui seipsum commendat, sed quem Deus commendat*. Et S. Chrysofostomus: *Quis non cupiet in hac vita contemni, ut merita alia vita voce Christi laudari?* Eiusdem opinionem nonnulli sunt apud Carthusianum, eiusque sequaces reddunt, asserentes Christum loqui voce sententiarum maius sit gaudium honorum, & maior dolor sententiarum reprobationum; idè sicut corporalis apparatus Christi erit frustra, nec sensibilis illa prolatio. Et hi non loquuntur de sententiis definitiuis Christi in iudicio discussionis, apportando rationes confirmationis & salutis. Neque in hoc modo dicendum est perituram implicentiam; sed magis exaltatur Christi Gloria & praemium Sanctorum: & probabiliter asserendum est. Et quis non contemnit sanctissimam Virginem in praesentia totius mundi hanc sensibilem promereri laudem? cum Filium suum honorare Matrem, & exaltare eam, quod sancti vita exitu humilissima. Insuper hanc laudem merebunt sancti Apostoli, & quilibet in partem. Neque Omnipotentiae Diuinæ modus deest, quod deum prorsus verbis omnibus & singulis propriis meretur laudem, iuxta propria singulorum merita. Idem quoque dicendum est de reprehensione & censure, qua efficiet peccatores propter eorum demerita.

In hac materia finalis sententiae vltimi iudicii considerandum quoque est gaudium bonorum, & dolorum, utrumque continetur in hisce duobus: *venite, ite. Venite, accedite ad Deum, fons immensus omnis boni oceanum: Ite, discedite a principio & causa omnis boni*. In his duobus summa consistit felicitas, & summa hominis Calamitas.

misericordia, *Vniri cum Deo* est summa foelicitas; *separari a Deo*, summa miseria est. Et quamdiu praesentem agimus vitam, sumus in periculo, neque terminum, quem attingemus, cognoscimus. Quamobrem vnusquisque ad remedium recurrere, & quantum possibile est, curare debet, vti in hac vita habeat vnionem cum Deo, timeat separationem, continuam Dei gestet memoriam, fugiat obliuionem. Considera insuper, solum tempus praesentis vitae esse tempus Misericordiae, & tempus iudicii esse tempus Iustitiae, aut distributivae comparatione bonorum, qua conferitur praemium conforme merito; aut vindictivae respectu malorum, qua promerita poena castigatur culpa.

Christo Iustos inuitaturo ad gloriam, eisque dicturo: *Venite, Benedicti Patris mei, possidete Regnum paratum vobis a constitutione mundi.* Respondebunt Beati cum iubilo & exultatione: *Benedictio & claritas, Apoc. 7. & sapientia, & virtus, & fortitudo Deo nostro in saecula saeculorum, Amen.* Sed quid respondebunt miseri peccatores terribili ista tono & sono finalis sententiae, aeternam continentis damnationem? Primum hoc vocabulo: *Ite maledicti*, intimabit poenam damni; secundò, *In ignem aeternum*, pronunciat poenam aeternam sensus. Tunc has miserabiles prorumpunt voces: *Non insensati vitam illorum (iustorum) aestimabamus insaniam.* Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est; ecce, in statu foelicitatis aeternae constituti sunt, & nos sempiternis adiudicati sumus tormentis & miseriis inter Dæmones sine termino moraturi. Verum parùm tibi proderit hoc lumen coetempore, nunc illud habere stude, & vitam peccatorum ut veram insaniam, & vitam Iustorum ut veram aestima sapientiam.

Ultimà vix à Christo prolata sententià, subito illius subsequetur executio: *Ibunt hi in supplicium aeternum; Iusti autem in vitam aeternam.* Quapropter *Matth. 25.* terra, sine mora, hiaeu suo viuos absorbebit & deuorabit omnes spiritus infernales simul cum igne, qui, vt supra dictum est, totius Mundi renouationi inseruiat. Caelum quoque panderit, & Christum recipiet.

cunctosq; Beatos, & Angelos sanctos summa con-
 & honore Gloria Dei triumphantes in secula se-
 sua sine. Et tunc verificabitur illud, quod D. Augustinus
 quod in fine Mundi, cōpleto Iudicio, notis hactenus
 expressis portis Paradisi inscriberetur: *Nemo intrat, qui
 exeat. Nemo intrat, timeamus: nemo exeat, qui
 Nemo intret: verba magni timoris & tremoris
 qui à Paradiso exclusi sunt. Nemo exeat, verba
 consolationis pro iis, qui beatam inhabitantem
 Ad eundem modum Inferni portis characteribus
 intelligibilibus inscriptum legetur: *Nemo intret, qui
 eat: nemo intret, gaudeamus; nemo exeat, timeamus.*
 Nemo deinceps per totam æternitatem labora-
 trabit, gaudeant illi & lætentur, qui foris sunt.
 exeat: timeant & plangent continuo Inferni
 conclusi. Cura, ut de te verificetur & legatur: *Nemo
 eat, in scriptura Cœli, & Nemo intret, in scriptura**

De tempore & loco Iudicii.

CAPUT VI.

Quantum ad primum punctum de tempore
 certo, hic in considerationem veniunt, & vari-
 bium.

S. Aug. lib. 83. q. 9. a. pud Car- thus. in 4. dist. 43. q. 1. Suarez 3. p. to. 2. d. 55. sect. 3. Ioan. ep. 1. c. 2. Suarez ubi sup. Primò certum est, quod Iudicium futurum
 ma ætate Mundi, quæ incipit ab Aduentu Christi
 nem, terminabiturque in secundo Aduentu, quæ
 niet ut Iudex iudicaturus viuos & mortuos. *Præ-
 uissima hora est* (nempe nouissimum tempus,
 etas Mundi) *et venit Antichristus.* Tres sunt
 Mundi: prima, media, & vltima: prima fuit ab Adu-
 que ad Abrahamum: secunda ab Abrahamo
 primum Aduentum Christi: tertia à primo Adu-
 que ad secundum. Prima est ætas legis Naturæ:
 est ætas legis scriptæ: etenim ab Abrahamo in
 cumcilio: tertia est ætas legis Gratiæ. Et in hoc
 re Gratiæ erit Iudicium. Ratio est, quia post
 sup.

ma... gem Gratix, non erit alia lex sed status Aternitatis: ergo
ecula... in tempore legis huius, quod est vltimum ante aterni-
D. Augu... tem, erit Iudicium. Verum ignoratur, quo determina-
tis... atatis huius tempore, quo anno, quo die, qua hora
erit Iudicium, veluti mox dicitur.

Secundo certum quoque est, quod cito & breui quo-
tempore futuro sit Iudicium, tam particulare
quam vniuersale: *Eccc venio cito. & merces mea mecum*
est, inquit Chrillus Dominus. *Et dixit cito, quia presens*
tempus futuro tempori comparatum est veluti momen-
taneum, veluti etiam loquitur Apostolus: *Momentaneum*
hoc est tribulationis nostra aeternum Gloria pondus ope-
ratur in nobis, q d tribulatio presens vitæ secundum se
considerata valde leuis est: secundum tempus spectata
momentanea est comparatione aternitatis & futuræ
Gloriæ.

Carthus.
loc. cit.

2. Cor. 4.

S. Cypr. ep.
ad Demet.

Et probatur, quia Mundus iam deuenit ad senectutu-
ren suam: *Mundus iam senescit: & veluti res senio con-*
fecta paucas habet vires, vigoremque exiguum ac de-
bilem: vt propterea vix in se esse conseruare possit. Ita
experientia docet in hominibus, qui primo ad octingen-
tos vsque, & nongentos etiam viuere annos, modo
vix annum octuagesimum attingunt. Vnde concludit
S. Cyprianus: *Quia iam Mundi finis proximus est, ac*
proinde Iudicium vniuersale: ad Deum mentes vestras
Dei timore, si non amore, conuertite.

Hoc idem affirmat S. Chrysostomus, idque signis, que
Mundi finem præcedunt, commonstrat & probat: *Non Hom. 33. inq*
longe a fine absumus, sed iam Mundus properat: hoc bella, loaq,
hoc afflictiones hoc extincta Charitas significat.

Confirmo hanc veritatem testimonio S. Vincentii
Ferrerii, cui Christus apparuit, dixitq: *Inter cetera eu-*
angelizabis extremum Iudicii diem cito futurum.

Prætermitto plura alia signa, quæ eandem probant
veritatem: veluti de Romano Imperio, quod iam du-
dum cepit deficere, & in fine huius veniet Iudicium:
de prædicatione Evangelii per totum Mundum in Chi-
na, Japonia & Indiis facta: *Prædicabitur Evangelium in*
vniverso orbe & tunc erit consummatio: de bellis & per-
secutionibus Turcarum; hæc enim vltima, quam patie-
tur

Matth.

SYSTI
DEREI
OV

Apoc. e. 6. tur Ecclesia, erit persecutio, significata per equum
Cornel. hic. lidum: quemadmodum equus rufus indiget
 tionem Gentilium, & niger persecutionem Hære-
 rum.

Cornel in Alia adhuc adest ratio, ob quam Judicium
pist. lac. 5. fiet, vel, ut loquitur sanctus Hieronymus, *Chryso-*
te ianuam assistit. & confestim ad iudicandum
 & est, quia subito accelerabit mors cuiuslibet
 in particulari, & eadem sententia in Judicio particu-

3. Aug. ep. ta confirmabitur in Judicio vniuersali. Unde
30. ad He- Augustinus: quâ ratione & modo quispiam
lychium. nouissimo die vitæ suæ; eodem modo constitutus fiet
 nouissimo Mundi die, seu in Judicio vniuersali. eludo
 colligitur, duobus modis subito venturum diem
 falis Iudicii: primo, mediante Iudicii particulari
 do, etiam per seipsum, quia est omnium vltimus
 uersalis. Prima breuitas est ante conspectum hominum
 secunda est ante conspectum Dei, qui videt
 res in æternitate.

Tertio denique certum est diem Iudicii
 ex occultissimis Dei secretis & arcanis, quæ
 festantur hominibus, nequidem Angelis:
Matth. 13. rem illa, vel hora nemo scit, neque Angeli
 que Filius, nisi Pater. Ubi notandum, quod
 do dicitur: Filius hominis, nimirum Christus
 scit determinatè diem Iudicii, id velim ita
 non scit à se, in quantum homo, & per se
 turalem; bene tamen nouit diem illum per
 bus

Nazian. beatam & infusam: scit eum in sua Humanitate
Damasc. ex sua Humanitate; scit illum in quantum homo
S. Thomas. ex se, sed per reuelationem Patris. Quod
Carthus. tur Apocalypsis Iesu Christi, id est, reuelatio
ibid. Christo à Patre, secundum naturam assumptam
 omnium cognitio, & præteritorum & præsentium
 turorum infusa est Anima Christi in instanti
 nationis, ac proinde etiam ei infusa est notitia
 Iudicii.

Suarez. Præter Christum, probabile est, hac eadem
disp. 13. sect. rione & notitia instructam esse sanctissimam
 trem: quia hoc decet dignitatem Matris Dei,
 9. Yniuersalis totius Vniuersi.

Eadem veritas illustratur & probatur ratione. Enim-
 modo sicut creatio Mundi dependebat à libera volunta-
 te Dei; ita quoque eiusdem conuersatio: quare non nisi
 per reuelationem sciri potest, quanto tempore Deus
 Mundum hunc conseruare dignetur. Præterea Mundus
 conseruatur à Deo, vt compleatur numerus Præ desti-
 natorum. Unde, secundum D. Augustinum, completo
 numero Prædestinatorum summo à Deo determinato; illico ce-
 psum Mundus assequetur finem suum: numerus autem
 Prædestinatorum nostram subterfugit notitiam,
 quia ipse ille solus sit reseruatus cognitioni Dei: ergò neque
 sciri poterit, quanto tempore Mundus durabit. Con-
 siderando hanc materiam: *Ratio facti est voluntas facientis:*
 non adest ratio, nisi voluntas Dei nobis occulta.
 Hisce veritatibus, vt certis, suppositis, veritas alia, sed
 dubia, discutienda remanet: & est, an ex probabili so-
 lutione coniecturâ, & non ex certitudine affirmari possit,
 quod completâ totâ Mundi ætate, quæ censetur esse sex
 millium annorum (computando pro quolibet statu, Na-
 turæ, Legis, & Gratix duo annorum millia) immediatè
 futurum sit Iudicium,

Dubio proposito respondetur primò, si sermo est de
 possibili, casus propositus admitti potest, quia in spatio
 annorum 355. quod adhuc superest, & complet
 sextum millenarium ætatis Mundi, verificari possunt ea
 signa quæ præcedent Iudicium.

Secundò, si sermo de facto, & intelligatur de sex milli-
 bus annorum determinatis & definitis, falsa est opinio,
 & sustineri non potest: quia iuxta hunc sensum deter-
 minatus cognoscitur dies Iudicii (contra Evange-
 lium) quod, nimirum, incideret in primum diem im-
 mediatè post finitum sextum millenarium.

Tertiò, si loquamur de sex millibus annorum indeter-
 minatè & indefinitè, & sensus sit, quod Mundus dura-
 bit sex millibus, & non septem millibus annorum; tunc
 opinio probabilis est, & sustineri potest: quia non est
 inconueniens id asserere, cum sit probabile, propter pa-
 ritatem, quam habent inter se status Mundi, quod Mun-
 dus durabit sex millenariis. & non attinget septimum; &
 curret septimo, nescitur, quo anno futurum sit Iudi-
 cium.

Suarez. lo. 10.

Suarez ubi sup.

Cornel. Apoc. c. 20. v. 6. Acofta lib. 1 c. 2. de temp. nov.

Et hæc

COPIA
DE RE
209
O V

Et hæc de præfenti materia sufficient: si quis
 stro repugnaret instituto, si similibus dubiis
 moraremur. Nunc statuenda esset hora, quæ
 institueretur iudicium. Alii dicunt, illud fore
 dum sub mediam noctem (*Mediâ nocte clamor*)
 Addit S. Hieronymus, esse traditionem Apostoli
 quamvis, id incertum esse; alii sustineant.
 quod veniet mediâ nocte, idem est dicere; veniet
 prouiso. Ita quoq; incertum est, quo die in septimo
 veniet, an die illo, quo ascendit Christus in celum
 alio die, quo mortuus est.

Cess lib.

13 c. 21.

Joel. 6. 3.

Progredior ad secundum punctum propo-
 loco, in quo fiet iudicium. Communis Patrum
 est, illud fore instituendum in valle Josaphat:
*illis congregabo omnes gentes, & deducam in vallem
 Josaphat, & disceptabo cum eis.* Neque vocabulum
Josaphat, intelligi debet secundum etymologiam
 quæ in Chaldæo significat: *Dominus iudicabit*, sed
 dum vocabuli proprietatem, nempe, iuxta nomen
 prium vallis: alioquin neque nomen Beethleem
 significaret locum determinatum, quia omnis locus est
panis, ubi est Christus, Panis vitæ æternæ. Ergo
 nomen *Josaphat*, non omnè significat vallem, sed
 tam illam inter Montem Oliueti & Montem Calvarie.
 Neque comparatione tot tantorumque hominum
 nimis angustus erit: quia primò non continebit
 eos, qui iudicandi sunt; sed solum reprobos; sed
 electi vna cum Christo in aère comparebunt. Porro
 dicta valle comprehenduntur etiam omnes loci
 nes cum tanta distantia, quanta sufficit ad
 tantam corporum multitudinem. Et propter
 finem Mons Oliueti diuidetur in quatuor partes
 ducetur ad eandem planitiem cum Valle Josaphat
 dicit aliquis: ob quam causam Deus determinat
 iudicium, & non tempus; in quo determinato
 iudicium, scimus; at nescimus, quo tempore fiet.

Respondeo: determinat locum, ut ad com-
 nos excitet memoriam duorum principalium
 rum vitæ Christi: primò, videlicet, ad memoriam
 sionis & Mortis Christi: in monte Calvarie: & ad
 memoriam mirabilis eiusdem Ascensionis in Monte

stanti conceptionis suae; sicque tunc adhuc in
 ventre Matris suae & poterat facere miracula
 riid, quod volebat: quia, ut dictum est, tanquam
 naturalis proprietates sacrae illi Unioni debita
 propter Christum non solum est Rex natus, sed
 etiam conceptus Rex cum perfectissima potestate
 rituali simul, & temporalis, utraque directam
 absque dependentia unius ab altera. Verum sicut
 de usu & de perfecta possessione & manifestatione
 potestatis; ea fuit in Christo post Resurrectionem
 Ascensionem suam, & erit ultimo die Iudicij
 omnes tanquam serui, vel amoris, aut timoris, aut
 Charitatis complebunt: quando omnes exaltati
 ac manifestabunt eius attributum, vel iustitiam
 recordari. Ac propterea dies ille tremendus
 dicitur in sacra Scriptura *Dies Domini*, dies in quo
 Christus suam ostendet Potestatem & Dominium
 in primo Adventu, & in ipso instanti Conceptionis
 Rex & Dominus: at non comparebat illius
 & Magnificentia, abscondita & occulta sub
 te carnis nostrae, propter finem nostrae Redemptio-
 nis. At in secundo Adventu manifestabitur, qualem
 ac totam suam ostendet potestatem ac Ma-
 iestatem quemadmodum apparebit ut Iudex viventi-
 um & mortuorum; ita & in conspectum
 omnium Dominus & Pater. Hoc est
 universalissimum Christi, haec est potestas
 (ut vocant) Christi, & fuit semper in Christo
 proprietates naturalis; sed ante mortem suam
 usum talis potestatis. Quae simul in Christo
 terunt summa potestas, & summa paupertas
 potestas propter summum ius; summa paupertas
 propter summam privationem usus rerum temporariarum.
 Verum haec amplissimam potestatem, cum summa
 potestate Unionis suae, communicare noluit suo Vicario
 suis; quemadmodum nec eidem communicavit potestatem
 spiritualem secundum omnem perfectionem
 est potestas nova instituendi Sacramenta, & faciendi
 sacula. Haec de potestate Christi in genere;

discussum nostrum ad potestatem duntaxat spiri-
tualem, & ad Regnum spirituale Christi, quod habet su-
a, tanquam animas in ordine ad earum salutem.

Hoc Regnum spirituale præ alio Christo charissi-
mum est, quia est regum totum coeleste ad æternam
gloriam ordinatum: Regnum Ecclesiæ, & militantis, &
triumphantis simul. Exercuit, Christus Dom. hanc po-
tatem, quando fundavit Ecclesiam, quando instituit
regem Evangelicam, quando misit Apostolos ad prædi-
candum per totum Mundum Evangelium, Hanc exer-
cebat potentiam patrando miracula in confirmationem
fidei, quam prædicabat, & in confirmationem Divinita-
tis suæ; ut cognosceretur ut Homo, & crederetur ut
Deus; ac denique manifestabit hanc potentiam in ex-
tremo Iudicii die, quando iudicabit vivos & mortuos
sicutique retribuens iuxta propria merita. Eadem
virtuali potestate nunc gubernat Ecclesiam suam, du-
citur influxu, vno interno Gratia (De plenitudine eius
Joan. 19.
muni accepimus) externo altero, dirigendo, nimirum;
actiones externas Ecclesiæ: & primum officium exer-
cet immediatè per seipsum: secundum mediatè per suum
exercitum. Quando Christus erat in terris, iuxta utrum-
que modum per seipsum immediatè infuebat; at in fine
saeculi, ultimo die Iudicii cessabit omne regimen.
1. Cor. 15.
non evacuaverit omnem Principatum, & Virtutem, &
Potestatem. Tunc cessabit subordinatio Angelorum,
non quantum ad gradus & ordines, sed quantum ad of-
ficia & ministeria in ordine ad regimen Ecclesiæ, & au-
lium animarum. Constituto igitur Mundo in hu-
jusmodi statu, accedet S. Michael Archangelus, tan-
quam Caput, Protector, & Custos Ecclesiæ, ac Christo,
tanquam vero ac legitimo Domino, Regnum Ecclesiæ
sæpe suamq; custoditum & defensum offerret: primo of-
feret totum Angelorum exercitum in tot Hierarchias &
Ordines distinctum, suamq; mediant exhortatione sub
Mundi initium stabilitum & confirmatū in Gratia Dei.
Deinde alium ei offeret copiosissimū Beatorū exercitū,
in varios etiam Virgīnū, Martyrū & Confessorū ordines
distinctū: quos omnes S. Michael custodiat, & promo-
vat ad eō in Divino servicio, ut ad extremū vsq; vitæ ter-
minū constantes manserint, & mortui fuerint amici & fi-
lii Dei.

Acce-

CONSILII
DE RE
DE
DE

Acceptam Christus habebit hanc oblationem
bona officii illius administratione, deque cui
modi diligenter adhibita gratias ei referet, cum
deinde omnes illas animas pretiosissimo suo
redemptas aeterno suo Patri Deo. Hucusque
Christi; differamus nunc de Regno Dei.

1. Cor. 15. *Cum autem subiecta fuerint illi omnia, tunc
subiectus erit ei, qui sibi subiecit omnia in omni
explicare poterit, quando Christus caelum in
omnium Sanctorum Angelorumque caelestium
cetera, & ante conspectum Patris sui consti-
dem exhibebit offeretque Regnum ipsius;
quam, explanare & exponere poterit affectum
reuerentiae filialem in Christo, affectum illum
paterni in Paterni in Patre, immensam illam
gaudium illud in cunctis caeli incolis, sub
Matris Dei, cum Filium suum negotium bo-
rum, à Patre ei impositum, tantam cum glori-
norem ad finem deduxisse conspexerit?*

Ioan. c. 17. *consummavi: quod dedisti mihi, ut faciam, in Re-
gnum tuam super Terram, negotium mihi
executus sum, manifestando nomen sanctum
non tuum nomen Dei, iam notum Judaeis,
mentium Patris, quo cognouerunt & crediderunt
me Filium tuum, totum connaturalem & consub-
stantialem tibi. Ecce haec vulnerum & plagarum bo-
perhibent testimonium, quod ad gloriam & glorio-
sionem & Mortem tuam sustinuerim. Pater, ut
distingui, volo, ut ubi sum ego; & illi sine me
videant claritatem meam. Clarifica me tu
temetipsum claritate, quam habui, priusquam
dus fieret, apud te. Rogote, Pater aeternus,
nica gloriam tuam, non meae Personae
quemadmodum ab aeterno communicasti
etiam Humanitati meae: ut omnibus innotesceret
non Hominem solum, sed & verum esse Deum
per omnia aequalem. Ad hanc vocem Deus*

S. Aug.

S. Chrysof. *distingui, volo, ut ubi sum ego; & illi sine me
videant claritatem meam. Clarifica me tu
temetipsum claritate, quam habui, priusquam
dus fieret, apud te. Rogote, Pater aeternus,
nica gloriam tuam, non meae Personae
quemadmodum ab aeterno communicasti
etiam Humanitati meae: ut omnibus innotesceret
non Hominem solum, sed & verum esse Deum
per omnia aequalem. Ad hanc vocem Deus*

S. Cyrill.

Cornel. in

loc. cit.

Ioan.

nostro loquendi modo, se inclinabit, ac Filium tener-
 me amplexabitur, & ad coelestes conuersus aulicos
 rect: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene*
 placui: clarificauit, & iterum clarificabo. q. d. E-
 us dilectus, in quo, veluti in viua & naturali ima-
 ne substantia mea laetor & gaudeo: ego semper eum
 glorificauit in terris, & eò magis nunc eum glorificabo in
 caelis: vadè volo, vt regnet mecum in eodem meo Re-
 gno, in eadem Gloria, honore & dignitate in aeternum.
 Sic, Patre tacente, omnes Sancti vnà voce Cantabunt
 Anticum nouum dicentes: *Dignus es, Domine, accipere*
 Apoc. *gloriam, & aperire signacula eius: quoniam occisus es,*
redemisti nos in Sanguine tuo, ex omni tribu, & lin-
gua, & populo & natione: & fecisti nos Deo nostro Re-
gnum, & sacerdotes, & regnabimus super Terram. U-
bi Sancti Reges sunt in eodem Regno Dei, regnat e-
um Christo, & Christus regnat cum Deo: vnum est
Regnum commune omnibus, vna Gloria, licet di-
*u-
 Tuo modo participata. Regnum beatissimum, Re-*
gnum felicissimum, Regnum Charitatis, Regnum Amo-
ris, Regnum gaudii & pacis, Regnum gloriae & hono-
ris, Regnum laudum, gratiarum actionum & bene-
*dictio-
 Regnum sine fine & termino, Regnum sa-*
ndum, Regnum in aeternum. Cuncta huius Regni
Regoria sunt Amare & Amari: obligationes, Amare &
audere: onera: Iubilare & exultare: exercitia: Lau-
ndari & congratulari: finis, felicitas & plenitudo omni-
um bonorum creatorum & increatorum. O Regnum
*Regnum! Singuli in te S. Anselm. 2.
 Reges, quia quod singuli volent, sic erit. & ad Hugon.
 Reges simul cum Deo: vnus Rex, & quasi vnus homo,
 Reges vnus vnus volent, & quod volent, erit. O Re-*
*gnum Diuinissimum, in quo Deus erit omnia in omnibus: i. Cor. 15.
 Reges, quia Deus solus in Sanctis eorum amoris obiectum
 erit, solus finis Gaudii, solus terminus intentionis Deus S Hier. ep.
 erit eorum habitatio, eorum quies, eorum ciuis ad Amand
 & occupatio. Deus erit omnia in omnibus: quia omnes
 virtutes, omnes gratias, omnia dona, & totum à Deo so-
 lo habebunt. Deus erit omnia in omnibus: quia cessabit
 Regnum Daemonis, Regnum Carnis, Regnum Mundi,
 Thom posterior
 P & so-*

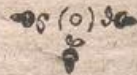
OYSTI
 DERET
 O V

& solùm florebit Regnum Dei, sola regabit
Amor Dei. O beatam & beatissimum illud
mittetur & promouebitur ad hoc Regnum!
per Sanctorum fuit desiderium: vt adirent hoc
seruirentque in hoc Regno suo Regi & Domi-

S. Aug. quando veniet? *Adueniat Regnum tuum,* adve-
Apoc. 12. *tuum. Veni Domine Iesu. Beati qui adve-*
S. Greg. de rum Agni vocati sunt! Scribit S. Gregorius
S. Gall. lib. quod, cum ei Morti iam proximæ apparet
4. Dialog. dixerit illa Apostolo: *Quid est, Domine mihi?*
c. 13. *mihipeccata mea?* Respondit S. Apostolus: *Do-*
ni: Rex tuus te exspectat in Regno suo ætern-
Regno Christi, Dei, & Sanctorum, cunctis que
Peregrini terræ dixisse sufficiant.

Verum, priusquam huic operi finis imponatur
conclusionem hætenus dictorum, considerandum
quod nobis subministrat S. Joannes: *Ego frat-*
Apoc. 1. 9. *particeps in tribulatione, & in Regno.* q. d. Ego
frater vester, & vobis similis, Ipse esse particeps
Christi, quia modò particeps sum Crucis eius
Regna Christi: vnum Crucis, & est in hac vita
Gloriæ, & est in altera vita: & de vno Regno
tus ad aliud. Visne esse securus & certus de Re-
riæ? Stude seruire modo in Regno Crucis, par-
mo amplectendo tribulationes, quas cuncti
miserit: quod si nunc instat veri peregrini terra-
ris, verus deindè efficiaris ciuis cæli, effugies
nas Inferni, cuius memoriam tibi exhibebant
capita: quia si magnum debeamus concipere
de rigore Judicis, maiorem nobis incurere debet
rem seuera illa & irreparabilis ipsius sententia
tra peccatores semel prolata executioni man-
Inferno, veluti in loco à Diuina Iustitia delicti
pro reprobatorum supplicio.

Memoria Inferni.

Cap. VIII.

Professio Christiani ad duas principales restringitur obligationes duobus hisce verbis: *Abstine & Sustine*, significatas: quia à cunctis oblectamentis animæ totius abstineat, & quasi unque tribulationes è manu Dei quotidie peruenientes, patienti animo sustineat, & oportet. Ad utrumque finem plurimum conducit peccatorum inferna ium memoria. Qui temporalem dulcedinem cum timore æternæ amaritudinis considerat, ab illa facile recedit; & qui Crucem, ut medium, quo æternam inferni effugiat incendium, contemplantur, non sunt illam, sed lubenti animo amplexatur, ut potè viam necessariam ad ultimum Gloriæ nostræ finem attingentiam. Ita dixit S. Chrysostomus: habitâ memoriâ inferni non est dolor in malis, nec gaudium in bonis. q. d. Non debemus dolere in tribulationibus, neque lætari in consolationibus; quia dolor præsens nos eripit & liberat à futuro, & temporalis lætitia sternit nobis viam ad vitam æternam. Ergo, ut quis abstineat à bono innocuo, & malum vtile seu fructuosum sustineat, remedium efficacissimum est memoria Gehennæ. Verum dicit aliquis: hæc medicina valde amara est, ac inanimè rædiosum & molestum est loqui de Inferno: hoc dioma non ita facillè capitur: quamvis materia vilis sit, præcis tamen valde difficilis est. Sed audiat hic, qualiscunque ille sit, quod respondet S. Chrysostomus: *Inferno, ait, nihil amarior, & nihil dulcius: nihil amarior Inferno in seipso spectato; ac nihil dulcius eodem, pro vt est in nostra memoria & lingua: Quia hæc audiendo, anima ad se conuertitur, & cautior facta, effertur a tyrannide, q. d. anima audiens peccatorum acerbiteram æternitatemque ad seipsam per timorem reuertitur, & facta cautior fugit peccata, ardoreque*

S. Chrysost.
to. 4. Hom.
41.

S. Chrysost.
to. 2. in c. 12
Matth.
Hom. 24.

P 2   Nam

OYSTI
DEREI
D. T
O W

flammæ infernalis deterrita in altum erigitur
 fimo volatu cœlum petit: non aliter, ac si
 stissimæ sylvæ incendio, de terra in altum eue
 & quod altiùs & sublimiùs volant, eò secer
 duntur ab illo periculo. Progreditur vltim
 Chrysoſtomus, quia non tantum haec memo
 set vilem facilemque, sed etiam necessariam
 huiusmodi recordatio Inferni extinguat ignem
 uio illius è contratio ignem illum accendat:
 Gehenna? Gehennam extinxisti: taces de
 Gehennam incendiſti. Quia Timor præmissi
 prior est & efficacior: minæ alicuius mali ap
 cacioresque sunt ad cor peccatoris commo
 quàm promissio alicuius boni æterni. Quia red
 priuetur Deo, æternâque Gloriâ, non omni
 faciunt, neque pro magno malo reputant: &
 quis continuò ardeat, ardentibusque semper
 & torqueatur flammis, est malum quoddam,
 seipsum loquitur, & subitò, vt in confider
 venit, vehementem animæ incutit timorem. Et
 relleges immensum illud desiderium, quos De
 de amore nostro. Ut nos inuiter cogatque ad
 tuum, non sufficit ei, quod illum speciali præce
 bis commendauerit, parùm ei videretur, quod
 sionem præmii æterni adiunxerit, neque sibi
 tum existimat, quod exemplo suæ Passionis & rati
 tis nos præcesserit: vult in super, pro vltimo co
 dere minas ignis, tormentorum, pœnarumque
 rum. Undè ignis infernalis nõ est eff:ctus Odii
 ris: quia summè desiderat amorem nostrum, & lu
 summam pœnam, nisi eum amauerimus. Quid
 debui ultra facere, & non feci? Quid potuit De
 plius facere, quod non fecit? Utrumque motu
 Amoris & Timoris arripuit. Fequis maior est per
 mor Amore Passionis & Mortis eius? Quis
 est esse timor Timore ignis ardentissimi, &
 cruciantis: Oporteret igitur, se resoluat Christi
 necessariò ei competit ardere igne, aut Amore
 aut Inferni: nullum datur inter hæc duo exten
 dium: aut semper miser, aut semper beatus

S Chrysoſt.

10.4.

Theſſ. 2. c. 1

Hom. 2.

Isa. 54.

et fecerit inter flammam Diuinæ Charitatis, aut
 horretur miserè inter ardores Interni semperternos. Jam
 tempus faciendi bonam ac prudentem electionem:
 am diu uiuimus, iter & transitus liber nobis patet ad
 amque partem. Ut igitur ritè rectèque hanc insti-
 mus electionem, proderit continua ignis huius me-
 ria. Erv tam salutaris doctrina menti nostræ magis
 agisque imprimatur; agemus de acerbitate illarum
 enarum, quàm uehementes & magnæ sint in intensio-
 e & duratione: pœnæ infinitæ, pœnæ æternæ: pœnæ
 finitæ, quæ omnes comprehendunt pœnas, nullâ ex-
 usâ: pœnæ æternæ, quia durabunt per sæcula sæculo-
 am, sine fine, per totam æternitatem. Hæ pœnæ ad
 Quo reducuntur capita; ad pœnam damni, & ad pœnam
 omni-
 sus, & de vtraq; Diuina patrocinate Gratia, iam dis-
 cant:

Pro Pœna damni.

CAP. IX.

Multæ & innumerabiles pœnæ sunt, quibus damnati
 in Inferno cruciantur & torquentur; at maxima
 ue sit
 moium, sanctorum Patrum opinione, est pœna damni,
 uatio æternæ Gloriæ. *Dua sunt pœnæ: ignis Gehenna,*
Casus Gloriæ, seu priuatio cœlestis Gloriæ, & casus S. Chryf. 10.
Etiam si decies mille Gehennas po-2 sup Mat.
Etiam si decies mille Gehennas po-2 sup Mat.
nihil tale est, quale ab illa vita beata recedere, & ex- Hon. 23.
 Erratio id clarè demonstrat: quia pœna ignis
 uatio nobis malo finito; at pœna damni nos priuat bono
 Definito: & quæcunque res, etiam maxima, si est finita,
 ne nullam proportionem habet cū infinito. Verū vt melius
 or expiciatur, quod non passio mali duntaxat, verū etiā
 priuatio boni sit pœna uehementer affligens & contri-
 stans aulam, capiamus exemplum à quodam filio Re-
 gis, qui habet ius successionis ad Regnum. Quod si hic
 Amoreo tempore, quo in Regno succedere debet, mancipare-
 extretur carceri, vbi extremam pateretur paupertatem, cun-
 beatur
 Clarumq; rerum egestatem, quam non exindè perciperet

S. Gregor.

ret afflictionem & tristitiam in corde suo? Dicit in odi-
 se: *Vbi sum? vbi non sum? Vbi sum?* in carcere esse prae-
Vbi non sum? In amplitudine Regni. Sum enim, qui
 omnibus derelictus: non sum solus, & ab omnibus derelictus:
 non sum inter obsequia & feruitia totius mundi
 que subditorum: sum in penuria & egestate omnium
 rum, non sum in abundantia omnium bonorum. Quis
 poena etiam auferetur, si ob culpam suam se a beati-
 cludi consideraret: quia non obediens, ut patet
 rebellis Patri suo extitit: & quomodo dunc
 poeniteret ingratiitudinis? Sed frustra: quia
 non est in tempore recipiendae alicuius san-
 Hoc exemplum valde declarat, quantum
 poena d. mai. Omnes Christiani sunt filii
 gis Dei. & omnes in Baptismo acceperunt heredi-
 tionem Regni: & in morte, si nullum ex
 ponatur obstaculum, recipient illius possessionem.
 quid contingit? Si quis tempore mortis
 fuerit in inimicitia & offensa Dei, loco eius
 lis capere deberet possessionem Regni: ad
 aeterno Inferni carceri, carceri sterili & priuati-
 no. Considera, quid tum infelix illa anima
 quam perceptura afflictionem & tristitiam, &
 miserabili statu constitutam, & Regno adde-
 batam se conspexerit? Dicit intra se: *Vbi sum?*
Vbi sum? in obscuritate carceris, in tene-
 bris obscurissimae noctis. *Vbi non sum?*
 illius diei in caelis nunquam nocte terminata
 sum? Priuatus semper omni consolatione
 tione. *Vbi non sum?* In abundantia & plenitudine
 terni gaudii. *Vbi sum?* semper miser. *Vbi non*
 per beatus. Verum, quod maiorem addet
 misero damnati hominis cordi, erit consideratio
 tantum malum propriae suae voluntatis patiens
 propria sua peccata & rebellionem contra Deum
 falsis, apprehendet. O quantum tunc de misericordia
 cipiet dolorem & poenitentiam? O quantum
 peccasse, ex corde optaret, non quidem
 poe, sed timore poenae! Dicit nonnullus
 stare potest, quod anima quaedam Grati-
 T

in odio Dei obstinata tam vehementer apprehendat
 esse priuatum Deo? Quia desiderium tendit in obie-
 ctum, quod amatur, & dolor percipitur ex priuatione
 illius, quod amamus. Respondetur, quod damnati
 desiderant Deum propter amorem bonitatis eius; sed
 propter desiderium propriae delectationis. Enimvero vnus-
 quisque naturaliter desiderat esse, non miser, sed foelix
 & beatus, & vehementer appetit liberari ab omni gene-
 re mali, & satiari in omnium bonorum plenitudine.
 tale desiderium erit, quod in summa intensione ha-
 bebunt anima ab impedimento corporis libera: desidera-
 bunt propriam suam foelicitatem & beatitudinem, esto
 non desideret amorem & gloriam Dei.

Præfatis alia quædam accedet consideratio, quæ
 immopere tristitiam pœnæ damni augebit. nimirum,
 si pro tam exiguo lucro magnam ad eum fecerit iactu-
 ram, tam vili pretio vendiderit pretiosissimam gemmam:
 propter momentaneam oblectationem perdidit per-
 petuam voluptatem & consolationem. Tunc videbit

amortus, quam dolose Dæmon ipsum circumuenerit,
 & fraudem deduxerit. *Obrulit pomū, & absulit regnū. D. Bernar.*

Et ut melius capiatur, quantum malum sit pœna
 animæ; aduertendum est, quod ait D. Augustinus, Deū, *S. Aug.*

quod sit vita animæ nostræ, non esse aliquid extra nos, sed
 habitum & intrinsecum se nobis, quemadmodum ani-
 ma corpori in se infusa est: quia, sicut corpus est creatum
 ad recipiendam in se animam, tanquam propriam for-
 mam; ita anima à Deo creata est ad recipiendum in se
 Deum, veluti animam suam. Quod si igitur corpus ha-
 beret intellectum & iudicium, quam non perciperet tri-
 stitiam ac pœnam ex eo, quod semper esset priuatum
 anima, à qua recipit esse, viuere & operari, & quæ ab-
 sente ab it putridum cadaver teterrimum exhalans o-
 dorem? Ad eundem modum & longè maiorem sentiet
 anima pœnam ex eo, quod orbata sit præsentia Dei, in
 quo uiuit, operatur, & est.

Et hæc pro explicatione & notitia pœnæ damni,
 quid & quænam sit, & quantum excedat pœnam sensus, suf-
 ficientiam de partibus eius in particulari, & quot pœ-
 næ includantur in vna pœna, agendum est.

Tot numero datur pœnæ damni, quot reperiuntur bo-
 na, quæ

CONSTITUTIO
 DE REI
 PUBLICA
 O V

quibus nos priuant. Prima est priuatio Grati-
 da, priuatio Charitatis: tertia, priuatio ium-
 quarta, priuatio visionis beatificæ: quinta, pri-
 moris beatifici: sexta, priuatio fruitionis beati-
 prima priuatio Gloriæ corporis, quatuor donis
 pè, claritate, subtilitate, agilitate, impassibilitate
 prehensæ: octaua, priuatio societatis Beatorum
 & vltima priuatio pulchritudinis Musici.
 Hisce bonis damnatus priuabitur in æternum.
 sideratione tantæ iacturæ propter causam
 summam concipiet tristitiam. Et quemadmodum
 possessione summi boni, & bonorum, quæ
 nentur, oritur in Beato summam & infinitam dan-
 dium; ita è contratio ex priuatione summi
 Boni; aliorumque, quæ ex eo proveniunt (vnde
 & culpabili) resultat in Damnato summus
 dolor, summa & infinita tristitia.

Pro conclusione huius puncti considera, quæ
 magnum malum est pœna damni, æquum est
 mo timorè timeatur, summaque
 & cautela, nè quispiam illud incurrat; rem-
 reparare causas & originem eius. Pœna damni
 est priuatio Gloriæ, dependet à culpa, quæ est
 Gloriæ, vnde vna priuatio dependet ab alia.
 re assecurare, nè secundam incurras priuationem
 mam: procura, quantum poteris Diuinam
 Gratiâ, fugere peccatum, te que in sancta Deo
 conferuare itude: sicque securus & liber eua-
 damni. Considera, quàm magnum & infinitum
 lum sit, per totam æternitatem esse priuatum

fac tue creationis, centro cordis tui
 vitâ animæ
 tuæ.

De pœna sensus.

CAP. X.

Quemadmodum culpa peccati continet in se duas
malitias, quæ sunt, *Aversio à Deo, & conversio ad
creaturam*; ita pœna correspondens culpæ duo in se
continet tormenta: vnum est esse priuatum Deo, quæ
ratio est pœna damni; alterum, cruciari & torque-
ri à creaturis, & est pœna sensus. Declaratâ igitur pœ-
nâ damni, disseremus modò de pœna sensus, quæ ita
nominatur, non quia pœna damni non sit etiam pœna
sensus (tristitia namque, quàm Damnatu patitur pro-
pter priuationem Gloriæ, verè sentitur, & est obiectum
sensus) sed quia pœna, quæ vocatur pœna sensus,
causatur ab instrumento externo sensibili, puta, ab igne,
glacie, cæterisque pœnæ obiectis.

Hæc pœnâ vltimum dabitur complementum summæ
miseriæ & calamitatis ipsius Damnati. Quia non tan-
tum in Inferno patietur omnium bonorum priuatio-
nem, in intensissima etiam siti denegabitur ei quæuis
guttula, in immensa fame nè quidem mica panis ei
subministrabitur, & omnis etiam minimus lucis radius
prospicietur; sed etiam pro maiori omnium calami-
tatum, cumulo patietur in se tormentum & pœnam om-
nium malorum. Idque duobus modis: primo ab igne,
qui operabitur ut instrumentum Dei, & per potentiam,
ut vocant, obediencialem excruciat plus minusue, &
vna alteraque pœnæ speciei iuxta peccatorum merita.
Undè non illam tristitiam duntaxat causabit, quæ nasci-
tur ex sensu ignis, verùm etiam eam, quæ nascitur ex
sensu glacie, & sensu vermium, ex sensu iæuum,
percussionum, & tormentorum. Ac propterea
de igne Inferni verificatur, quod sit *vna & omnis*
pœna: vna per naturam suam: omnis, per virtutem
Dei: vna, tanquàm creatura naturalis: omnis, tanquàm
creatura obediencialem: vna, ut ita dicam, formaliter:
omnis, certo quodam modo, eminenter. Et, quæ di-
xi, ex

Hugo Card
ad Rom. c. 3
f. 35.

xi, exponit Hugo exemplo Gloriz Beatorum, quod simulac diuersa est; vna, veluti loquuntur Theologi. Gloria obiectiua: diuersa, Formalis; quia in eodem omnes Sancti, alii plus, minus alii gaudent: Sic saluati recipiunt denarium, & maius quidam, minus; sic eodem modo omnes damnati erunt in pena: Hic est primus modus pœnarum sensus. modus est in propriis obiectis distinctis & diuersis igne: quia tristitiam summi frigoris non solum patitur in igne, vt in instrumento Dei; verum etiam in tatem propriam cuiuslibet subiecti dolorifici, per vis, glaciei, & similia.

Ratio est, quia si peccator offendit omnes creaturas offendendo earum Creatorem, iustum & equum ab iisdem crucietur & torquetur. *Per quod per hac & torquetur.* Vt sic eadem creatura, quae instrumenta peccatorum, fiat etiam instrumentum eorum. Et armabit Deus omnem creaturam contra peccatores: cunctisque vtetur creaturis tanquam Iulianis ministris ad calligandos peccatores. Idque etiam exemplo Beatorum explicari potest, qui vnum idem obiectum vident & in Deo, & in seipso; ita eandem patientur pœnam in igne & extra ignem in proprio obiecto, modo supra explicato.

Hæc de pœna sensus in genere, descendamus ad pœnas sensus in particulari. Quemadmodum supra diximus pœnam damni diuidi in nouem pœnas, ita ad eundem modum nunc dicemus cum S. Augustino pœnam sensus diuidi in nouem pœnas, quæ ab eodem sancto Doctore appellantur *Pœnae Magistrales*, primariæ & principales, quia reliquæ omnes ad eas reduuntur. Et sunt sequentes: prima, pœna ex igne; secunda ex glacie seu frigore; tertia ex vermibus; quarta ex tenebris; quinta ex conscientia; sexta ex scetore; septima ex alpe; octaua ex flagellis Dæmonum; nona ex catenis candentibus.

Conscientia; sexta ex scetore; septima ex alpe; octaua ex flagellis Dæmonum; nona ex catenis candentibus.

3. Aug. ser.
4. de Adv.
ad Iudic.

Prima pœna ex igne.

Niet omnes pœnas sensus hanc pœnam ignis dicunt esse essentialem, ad proindè immobilem & inuariabilem; vnde tametsi alix pœna variarentur & mutarentur, hæc tamen semper erit stabilis & permanens, semperque Damna: animam torquebit & affliget. Causa efficiens ignis huius est voluntas & Decretum Dei: *Flatus Domini* *Isa. c. 30.* *tanquam torrens sulphuris succedent eum: flatus Dei, qui est verbum & præceptum eius instar torrentis sulphurei accendet illum ignem. Causa materialis erit sulphur, cuius magna copia est in visceribus terræ. Pars illorum erit in stagno ardenti igne & sulphure.* *Apoc. 21.* *Torturum pœnæ damnatorum erit ignis & sulphur, ignis in materia sulphuris, seu ignis sulphureus. Quia cum sulphur sit naturæ calidæ, valdè aptum est ad concipiendum in se ignem: & erit ignis in sulphure, non tanquam in pabulo, quod consumitur ab igne, sed tanquam in subiecto, in quo conseruetur, ad eum modum, quo ignis est in ferro cadente. Neque sulphur duntaxat, sed & Damna: corpora ignis huius materia erunt. Nutrimenta eius ignis & ligna multa.* *Isa. 55.* *Vbi sub voce lignorum significatur Damna: corpora, veluti in sacro Evangelista Luca nominantur ligna arida. Qualis Luc. 23.* *erit miseria conspiciere misera illa corpora vndique ab igne penetrata, veluti terra ardentia & candētia? Quantum ad causam formalem, erit ignis ardentissimus, efficacissimus, scetidissimus. Fumus eorum ascendet in sacula* *Apoc. 19.* *saeculorum. In aspectu & visu erit terribilis, in tactu insupportabilis, in virtute insuperabilis, & per totam æternitatem inextinguibilis. Causa finalis erit manifestatio Divinæ Justitiæ. Et quem admodum Beatorum Gloria Divinam manifestabit Misericordiam; ita è contra pœni Damna: orum Divinam monstrabit Justitiam. Totus Mundus, inquit Gerson, Deo canit musicam, dū decantat eius gloriam: ipse etiam Infernus concurrat ad hunc concentum musicum declarando & manifestando magnificentiam & rectitudinē Divinæ Justitiæ: Infernus representat tenorem huius cantus, & Paradisus altum.*

Hoc

UNIVERSITÄT PADERBORN

Hoc igitur primum Inferni tormentum est: simul ipsum semper viuam memoriã recolare debes, peccata tua do hæc tria vocabula: *Ignis, ardentissimus, æternus* hæc Inferni ignis solus esset, quemadmodum solus est in nostro materialis, ingentem nihilominus obicitur: faceret timorem & terrorem; at, iuxta communem calorem fororum opinionem, nosse comparatione illius est frigus ignis mortui, depicti, apparentis & umbrati. Tunc quoddam est *ardentissimus*, id est, summam habet virtutem & efficaciam ad comburendum, torquendum cruciandum: & solum hoc ei deest, quod potest ferre, & destruere nequeat, ne torquendo & cruciando subiciat. Tertio est ignis *æternus*, qui includit hanc virtutem. *Nunquam*: semper torquet, nunquam desinit. Excludit *Nunquam*: semper torquet, nunquam desinit. Quis scilicet. Ecce, inquit D. Augustinus, debet amari, quis sententiæ tuæ poenam: ignis amoris carnalis inchoat, vel suscitatur ignis infernal s. Cape igitur optimum consilium sancti Doctoris consilium: *Extingue cupiditatem, augete Charitatem*, extingue ignem carnalem creaturam, accende Amorem spiritualem Dei, & æternas Inferni flammæ.

Secundum tormentum ex frigore.

S. Aug de triplici

habitu

S. Ansel in ignis inextinguibilis.

Elucid. c.

61.

PRÆter poenam ignis inextinguibilis adertur Damnatæ alia poena intolerabilis frigoris. *Principalia tormenta in inferno, frigus intolerabile, & ignis inextinguibilis.* Et frigus tam potens, virtutis & efficaciam erit: ut si igneus mons inchoaretur, in glaciem conuerteretur. Inter alia miranda penda quamplurima, quæ pro maiori Damnatæ tormento reperientur in Inferno, & hoc quoque erit vnum contrarium non retardabit, nec impediet contrarium, sed simul stabunt in gradu etiam inchoato. Vnde eodem tempore miser Damnatæ sentiet summum calorem & summum frigus: simul gelum astringetur & à flammis comburetur: quia hæc poena, esto secundum suum esse naturale repugnet

simul, non tamen se excludunt secundum esse
 intentionale, ut probant S. Thomas & Abulensis. Et
 hanc contrarietatem pœnarum commixtionem seu com-
 binationem voluit innuere Saluator illis verbis: *Ibi erit*
frigus & stridor dentium: planctus & fletus propter summum
 calorem: stridor & corrosio dentium propter summum
 frigus. Neque veritati huic aduersatur sententia Job
 (Transibunt ab aquis niuium ad calorem nimium) quia
 transitus ille iuxta modum loquendi nostro modo ac-
 commodatum tantum intelligitur; ast in re, de qua fit
 sermo, non est transitus aut successio; sed vnio in eodem
 iudicio.

Verigitur ritè re&que aliqua saltem ex parte conci-
 pias hoc magnum tormentum frigiditatis; considera, si
 quis se nudum collo tenens immergeret stagno conge-
 lato, veluti sancti quadraginta Martyres, quorum solem-
 nitatem celebrat S. M. Ecclesià, qualem intensissimum
 exiòde sentiret dolorem? at si frigus eiusdem glaci
 augetur & duplicaretur; profecto & tormentum du-
 plicaretur. Et si cum centuplici proportione, amplius
 augetur; accresceret & tormentum.

Quid dicès modo de stagno isto adeò congelato &
 frigore tam intenso? videtur primè fronte summum ar-
 tigiille gradum frigiditatis. Verùm est, comparatione glaci
 & niuium huius vitæ; at si comparetur cum niuibùs al-
 terius vitæ, cum aliqua congelata & glacie infernali,
 amittet quasi suam frigiditatem, & tepidum potius,
 quam frigidum apparebit. Progredieris adhuc hac ca-
 dem munus consideratione: si quis stagno congelato
 ad iudicium esset vno continuo die, magna esset pœna:
 si duobus diebus, maior: si integro anno, longè maior:
 si triginta aut quinquaginta annis, humanæ patientiæ
 transiret confinia, quia malum esset insupportabile & in-
 tolerabile. Quid igitur erit, si quis in immenso illo Inferni
 Oceano congelato constitutus esset, non aliquot diebus,
 vel annis, sed per omnia sæcula sæculorum, per totam æ-
 ternitatem? Dicat, qui tormentum illud experitur, me
 quod attinet, vix illud exponere valeo. Respondent ta-
 cendo, consentienturque Damnaui, deficere sibi voces qui-
 bus illud tormentum exprimant; non superesse verba,
 quibus

S. Tho. 3. q. 97.
 Add. q. 97.
 a. 2.
 Abulens.
 in Matth.
 q. 149.
 Matth. 3.
 Job. 24.

9 Martii.

UNIVERSITÄT
 PADERBORN

quibus illud exponant, nec conceptus, quibus
 eapian. Et hæc de magno illo tormento frigidum
 rum examinemus. quænam sit illa culpa, cui tantum
 tur pœna. Responderet S. Augustinus, culpam esse
 quod cor fuerit valde frigidum, & quasi congelatum
 Amore Dei, neque unam quidem Diuini Amoris
 lam, in seiplo conceperit. Quod si igitur glaciem
 infernalem in liquorem soluerit, teque ab illis
 tis niuibus liberare, frigusque illud intollerabile
 defectibile fugere desideres; ama Deum, ama
 ama beatam æternitatem.

Tertium tormentum ex Vermibus

S. Aug.

S. Mar. c. 9.

S. Aug. de

Ciuit. lib.

21. c. 9.

Vermis vorum non moritur, & ignis non extinguitur.
 Quibus verbis representat nobis Christus æterni
 plia: qualia erunt vermes, serpentes horrendi,
 inextinguibiles. Et ut nostris cordibus alius hæc
 matur sententia, eandem reperit unam, duabus, duobus
 vicibus in eodem sermone: *Quem non terret phos-*
phorus, & illius pœna comminatio tam vehementer
uino?

Tormento ignis & frigoris adiungitur tertium
 tormentum, quo miseri Dammati affligentur, ex
 proueniens. Ubi per vermes intelliguntur omnes
 venenatorum animalium, quæ serpunt super terram
 serpentes, viperæ, basilisei, dracones: vnde modum
 di Christi Domini non est metaphoricus, sed pro
 de veris animalibus materialibus intelligendus
 iuxta regulam à D. Augustino traditam & vltimè
 verba sacre Scripturæ in sensu proprio non meta
 co intelligenda sunt, quando non adest aliquod
 pugnant, vel ex iisdem non sequitur aliquid in
 niens. Quapropter sacri Doctores duo distingui
 mium genera: aliud spirituale, quod animam
 rodet continuo remorsu conscientie; aliud materialis
 quod rodet carnem, iuxta Diuinum oraculum: *Ver-*
carnis impij vermis & ignis. Et sicut ignis, in tel
 igne materiali, semper capitur iuxta proprietatem

Basile. 3.

ibibus quoque; asserendam est de vermibus. Huius opinionis
 frigiditate S. Augustinus, S. Basilus, S. Anselmus, S. Bernardus,
 Innocentius de contemptu Mundi, & alii. Quanquam
 non desit, qui asserat, Christum in illa sententia intelli-
 gendum esse de verme spiritali, & duobus aliis verbis
 Amos. *ignis & vermis*) comprehendere duas partes principa-
 les pœnæ Inferni, puta, pœnam sensus, & pœnam

Conditiones horum vermium & serpentium multæ
 sunt: prima est, quod toti igniti ignem spirabunt, &
 igne in flammis viuent, veluti pisces in aquis. Secun-
 da, quod erunt immortales, & virtute Diuinâ in igne
 conseruabuntur, nec vnquam deficient & consumentur:
 tertia, erunt aspectu horribiles: *Serpentes & dracones*
visu & sibilis horribiles: quarta, erunt voraces, morden-
 tes, torquentes & cruciantes Damnatorum corpora, in
 membris, sensibus, & cordis visceribus: quinta erunt in-
 strumenta & ministri Diuinæ Justitiæ, plus minusve
 torquentes, iuxta Damnatorum peccata.

Sistamus hic parumper in consideratione huius
 pœnæ. Magnum censetur esse tormentum, si quis
 tempore ætatis nudus exponeretur soli, simulque
 muscarum vesparumque aculeis: & longè maius tormen-
 tum esset, si quis protruderetur in vas aut foueam aliquã
 serpentibus, viperis, aliisque virulentis repletam animali-
 bus, quorum venenosis moribus vndequeque cruciaretur
 ac dilaniaretur. Verùm hæc omnia exempla, &
 terribiliora alia, quæ excogitari possunt, adumbrant
 tantaxat pœnam illam, quam inferunt vermes infer-
 nales. Hic quasi carbone aliquo extincto simpliciter
 adumbratur pœna illa; at ibi est vera imago, & vera
 idæa summæ miseræ: & quamuis nulla alia daretur
 pœna in Inferno, hæc sola sufficiens esset, quæ nos de-
 terret abstraheretque à peccato. Videre horrenda illa
 monstra, audire sibilos illos terribiles, & draconum am-
 plicibus stringi & circumplicari erit eius hæredita-
 tas (*Hæreditas in dracones*) hi sunt amici & cogitati
Fratri tui dracones, hic cibus & potus Fel draconum,
lectus Cubilia draconum. O infœlicem societatem! O

conuex.

S. Aug. lib. 21. de Civit. c. 1.

S. Basil. Ps. 23.

S. Anselm. in Elucid. 4. S. Bern. ser. 19. in Cant.

S. Innocent. de contempt. Mundi. c. 1.

S. Anselm. in Elucid.

Less. de per. sect. lib. 13. c. 24.

Malach. 1. Job. 30. Dent. 32.

UNIVERSITÄT
 PADERBORN
 BIBLIOTHEK

Hier. 11.
S. Greg.
Dial. 4. c.
37.

conuersationem horrendam! Theodorus, quæ
rus fuit draconi ad deuorandum, tantaro ferocibus
nam, ut potius desiderasset mortem; quid erit
no, cum tot tantisque, tamque ferocibus conue
conibus? ab illis semper deuorari, dilaniari,
quàm absorbi? Hoc tormento in specie pau
pii & crudeles, qui nunquam proximis suis
dia præstitere opera, & Domini, qui tyranni
tiam exercere aduersus subditos, qui leges non
Apud Gell. 20, sed sanguine scribunt. Ab horrendo ad eò
liberare desideras? Diuinam placã iram im
operibus erga proximos tuos, quantum potes
eis, & cor tuum semper conserua in vero Dei
amore, ab omni odio liberum.

Quartum tormentum ex tenebris.

Matth. 12.

Ligati manibus & pedibus mittite eum in
teriores. Hæc est ea sententia, quam Christus
contra eum, qui nuptiarum locum intrauerit
beas vestem nuptialem: ligatis manibus & pedibus
terminabitur & proicietur in tenebras Infe
mas & horribilissimas. Et dicuntur tenebræ
res, quia sunt extra Regnum cælorum, quod est
lucis. Ratio est, quia cum locus Inferni sit
funditate & centro terræ, nullus est lucis, neque

S. Tho. 3. p.
9. 47.

neque Lunæ penetrare potest radius. Tantum
pauillum luminis ignis, sed debile admodum
nosum ibidem reperietur; non quidem prop
lationem, sed ad maius Damnatorum tormentum
dem suffragante Dammati videre possint ob
renda & nociua ibidem existentia.

Abulens. in
s. 25. Matt.
9. 556.

Omniò conueniens est, hanc pœnam & tene
satam esse in Inferno: quia ibi reperiri debet
quia cum priuatione quinis gaudii & cõsolationis
& ibidem debent esse tenebræ, quæ causant tris
non debet esse lumen, quod causat gaudium, con
nem & oblectamentum: Dulce lumen & dulcis
Eccles. 11. oculis hominum videre Solem.

Verum, vt clarius harum tenebrarum percipiatur natura, cōsideremus proprietates tenebrarū *Exod. c. 21.*

Sap. 17. Pharaonis plaga; & figurā tenebrarum infernalium. Quinque principales extiterunt conditiones tenebrarum *Aegyptiacarum.* Prima, erant palpabiles, quia erant in aëre crasso & nubiloso. Secunda, erant horribiles: quia in medio harum tenebrarum conspiciebantur obiecta terribilia, laeuata, & phantasmata, frequenter etiam videbantur gladii igniti instarfulguris. Tertia, erant immobiles, quia *Aegyptii* perterriti, & facti quasi attoniti, mouendo se, praecipitium aliquod, aut peius illud damnum & periculum incurrere timebant, quam obrem in eodem loco, veluti statuae saxae sine motu persistebant, & vt dicitur in libro Sapientiae, *Sap. loc. cit.*

Erant in carcere sine ferro reclusi, & tenebrae erant eorum carceres & catenae. Quarta conditio, erant particulares non speciales; quae *Aegyptii* solum in tenebris erant, & Israelitae in clara luce: imo in eadem domo per Dei miraculum *Aegyptii* obscurati patiebantur noctem, & *Hebraei*, vt pote electus Dei populus, claro & sereno gaudebant die. Quinta & vltima, erant tenebrae diuturnae: quia tribus continuis diebus perdurabant. Eadem proprietates, ac cum maiori excessu, reperiuntur in tenebris Inferni. Primum, sunt tenebrae palpabiles propter materiam crassi quasi & caliginosi vaporis ibidem existentii. Secundò, horribiles, propter horrorem monstrorum, quae interuentu exigui luminis ignis representantur. Tertio, quasi catenae miseris alligant *Damnatos*, eosque adeo reddunt immobiles; vt nec manum, nec pedem, nec oculum mouere possint. Quarto, non sunt vniuersales, nec communes omnibus hominibus; quia peccatores duntaxat obstinati, & aeternis Inferni carceribus adiudicati tenebrarum illarum patiuntur horrorem; ac homines iusti & amici Dei, vocati, & introducti ad nuptias Agni perpetuam quadam immensa claritate gaudebunt luce. Quintò sunt diuturnae, neque tribus diebus solis, veluti *Aegyptiacae* durabunt, sed per omnia saecula, & in aeternum non videbunt lumen. *Psal. 48.*

Sine fine, sine termino, semper in tenebris, semper in nocte obscurissima, nunquam in luce diei.

Causa huius poenae est: Quia fuerint rebelles lumini, Thom. posterior

Q

cique

UNIVERSITÄT
PADERBORN

eique contradixerunt, egerunt contra lumen
 rationis, contra lumen supernaturale Divinae
 rationum: ac propterea de tenebris internis transierunt ad
 externas: de tenebris animæ ad tenebras corporis: et
 tenebris privantibus luce Dei ad tenebras privantes
 luce Solis: & hæc est summa miseria, duplex hæc
 cæcitas mentis simul & corporis, Sanctus
 Tob. 6. 12. summoperè deplorabat cæcitatem suam, & dicit
*Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris factus
 men oculi non video?* Et nihilominus interitus
 videbat lumen Dei; tamen si oculi corporis
 essent: attamen oculos animæ habebat apertis
 feri Dammati & corpore & animâ prorsus cæcus
 omni lumine & materiali, & spiritali orbat.
 Joannes optimum nobis remedium, quo hæc
 Ioan. 1. effugere valeamus, suppeditat: *Ambulabitis
 ut tenebra vos non comprehendant:* q. d. ambula-
 uite, non secundum dictamen carnis & sanguinis,
 secundum dictamen rationis & legis Dei: *sermo-
 nes aternas, juxta motiva & principia fidei.*
 suffragante lumine interno Gratia non tantum
 comprehendemur exterioribus Inferni tormentis
 tempore mortis nostræ securi sempiternum lumen
 rix attingemus.

Quintum tormentum ex remorsu

Conscientiæ.

EX necessaria consideratione propriorum
 Erum & pœnæ damni sensusque illis debite
 in Dammati ingens quædam tristitia & dolor
 stimulus & remorsus conscientia, & veritus
 S. Tho. in 4 anima: quia sicut vermis corporalis nascitur
 dist. 50. q. 2. tredine carnis, & eandem rodit carnem; ita
 sus conscientia generatur ex putredine peccati
 animam.

Pro meliori notitia huius pœnæ consideratio

quod eadem cognitio, quam habere Damna-
 & de propriis, & de aliorum peccatis in vniuersali
 iudicio, remanebit deinceps in iisdem reprobis In-
 ter ergastulo inclusis per totam æternitatem, ac sem-
 per ante mentis oculos posita habebunt omnia pecca-
 (quoad species, indiuidua & circumstantias) &
 propria & aliena, nec vnquam, nè quidem exigu-
 temporis spatio ab illa cognitione cessare poterunt. Id
 que duas ob causas: primò, propter gloriam Dei, ve
 semper perfectum habeat, quam iustum rectumque
 merit Deijudicium, & quam iustè propter peccata sua
 illam patiantur: secundò, propter maiorem
 suam confessionem, cum peccata ipsorum manifesta-
 untur omnibus, & ea scelera quæ commiserunt in
 secreto, tunc & semper omnium patebunt oculis.
 Neque de peccatis & operibus malis duntaxat conti-
 nuam habebunt cognitionem, verum etiam de operibus
 bonis, & propriis & alienis. Hac scientiâ imbuti erunt
 maiorem suam confusionem, quia videbunt, quod
 pro re vilissima tot tantorumque bonorum operum
 amiserint meritum, quòd, si perseuerasset in illis,
 magna cum facilitate salutem obtinuissent, quòd val-
 de ingrati extiterint in correspondendo Diuinæ
 gratiæ donis, quòd denique Diuinis beneficiis cor-
 responderint maleficiis & peccatis. Post hæc conside-
 ra, quale futurum sit spectaculum habere semper
 ante oculos vnâ cloacam & sentinam immundissi-
 mam cunctorum peccatorum & iniquitarum Mun-
 di. Quanta conspicientur abominationes, quot
 impietates, quòd scelera? Et quamvis ex alia par-
 te affectus Damnati, ab vltimo fine auersus, amet
 iniquitatem; nihilominus odio habebit peccata il-
 la, veluti instrumenta omnis sui mali, extremæque
 miseriæ & damnationis suæ.

Insuper ex consideratione peccatorum jam exposita
 sequitur confusio: ex confusione dolor & tristitia, quæ
 est remorsus conscientiæ: & ex remorsu magna
 penitentia de omnibus & singulis malè actis, non ra-
 tione culpæ, sed pœnæ.

Quapropter cum penitentia simul stabit obstinatio:

Q 2

STIT

*Abulens. ubi
 c. Matt. 24
 7. 34. 3. 6
 2. 554.*

*Abul. ubi
 sup.*

UNIVERSITÄT
 PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

erit obstinatus & confirmatus in malo culpa
nue malum pœnæ. Verùm quibus peccatis
correspondebit hæc pœna? Torquebit eum
conscientiæ, quia parui pendit stimulum Dei.
Deus stimulauit eor peccatoris, vt se conuertet
Diuinis inspirationibus oclufit aures, tergite
cux piter spreuit Altissimi Maiestatem: In pœna
interior ille conscientiæ carnifex continuo
excruciabit & torquebit illud eor, nec inquam
gebit quietem: semper & sine intermissione
flagellabit, & affliget illam animam, immerget
marissimo afflictionis & tristitiæ pelago. Me
nos ab hoc timore liberemus, est, vt semper
quiete propriam conferuemus conscientiam,
faciles nos exhibeamus Diuinis inspirationibus
proq; animo Angelo nostro custodi, ad bonum
mulanti, & à malo abstrahenti, obediamus.

*Sextum tormentum ex intolerantia
fœtore.*

Isa. 34.

*Ex cadaueribus eorum ascendet fœtor. Et hæc
Inferno quoq; uigebit, non decrit, nimirum,
stiles & intolerabilis, qui ex putridis fœtibus
Damnatorum cadaueribus efflabit. Quemadmodum
de Beatorum corporibus dicitur, quod suauissimum
fundunt odorem & fragrantiam: ita Damnatorum
pora, tanquam sentinæ & cloacæ fœtulentissimum
dabunt odorem: & qui in presenti uita pœna
par est, & cum offensa Dei, sibi complacuit in fœtore
& suffitu, is eod inatorem sentiet pœnam in fœtore
ni. Et eris pro suauis odore fœtor.*

Isa. 63.

In loco Damnatorum præter cadauera alia in
perietur materia intensissimi fœtoris & erit sulphur
in sulphure duæ pœnæ considerari possunt: quæ
altera fœtoris: & idem sulphur erit simul res pœna
materia fœtida, inftar ferri candentis cõburet, & d
olebit. Idq; nõ erit per fumalem euaporationem, sed
species intentionales: quia post Iudicium cellam
Solis efflabit quoque omnis motus generæ omni
ruptionis. Præterea pessimus percipietur odor

*Abulens. in
Matth. 9.
160.*

hunc loci: quia Inferni carcer, ut erit obscurissimus, ita foetidissimus, cum sit sentina omnium faecium & for-
um terræ. *S. Thom.*

Verum ad rationes, quibus, hanc poenam verè ibidè
sistere probatur, accedamus: primò, id declarat princi-
pium illud uniuersale: quia in Inferno erunt *omnia gene-* *Abul. lo. cis*

rum aliorum: ergò neque deerit hæc poena sceleris, quia
peior est maximè afflictiuss. Secundo, quia, ut supra pro-
batum est, ignis Interni, cum operetur ut instrumentum
Dei, continebit in se cunctas poenarum species, & sicut
peccatum est *summum, in genere culpa*: ita ignis summus
erit in *genere poena*; unde & miseros Damnatos hoc sup-
erfici genere, sceleris, nimirum, & graueolentia afficiet.

Tertio, quia sicuti alii sensus habebunt obiecta sua pro-
portionata & dolorifica; ita & odoratus habebit suum,
quod est pessimus odor. Quarto, quia peccatum est pes-
sima quædam animæ plaga (*Pessima plagatus*), & sicut *Nabum. 3.*

postema marcidum ac putridum, pessimum spirabit o-
dorem: & esto non corporis; animæ tamen odoratus sum-
ma cum poena optimè percipietur. Tot igitur & tanta
Damnatorum peccata & scelera simul unita & accumu-
lata qualem intolerabilem causabunt foetorem cum
perpetuo tormento & afflictione illarum animarum?
Ultimò, *ad cumulum omnis poena*, hoc tormentum erit
interminabile, & sine fine: quia nec materia foetida un-
quam deficere, neque sensus odoratus unquam obtura-
ri poterit, sed semper & necessariò pessimo multipliciq;
odoris suffitu affligetur & torquetur. Concludo hoc

capite consideratione quadam S. Bonauenturæ: Si uni-
cum solum ex putridis illis Inferoi cadaueribus prodiret
aut deportaretur in hunc Mundum nostrum, *totus orbis*
ignitatum inficeretur. Quid igitur erit in illa cloaca in-
fernali, in qua tor millia millium putridorum cadauerum
simul sepulta iacebunt?

*Septimum tormentum ex aspectu
Dæmonum.*

Neque oculus corporis suæ carebit poenâ, speciale
namq; tormentum hauriet ex horribili Dæmonū spe-
ctu: quia valdè probabile est, quod maligni illi spiritus
affli-

Q 3
V
W

Carthuf. in
Iſa. c. 24.

assument horrendas formas corporeas, ac
monstrorum figuras, vt talibus obiectis ex
torqueant corporalem visum seu oculos miser
mnatorum. Et quemadmodum multi afferunt
los beatos assumpturos in æterna Patria cor
cherrima & lucidissima, vt eorundem decore &
lectent corporeos Beatorum oculos; ita Angeli
pissima, horrenda & fœdissima assument cor
rundem intuitu & aspectu deterreant & affig
rales oculos Damnatorum. Non absimilis pœ
fuit Aegyptiis, quando inter tenebras palpab
bant eis spectra & monstra, quorum intuitu
bant & summo periculis deterrebantur. Hæc aspect
bitur valdè Damnaui miseria: quia oculo spirit
maz intuebitur propriam spiritualem Dæmonis
tatem & turpitudinem, & oculo corporeo vide
rendam a deo fœditatem assumptorum corpore
misera & infœlix erit societas rebellium, inimic
Dæi, semper Dæmonibus crudelissimis, ferociss
monstris vndique erunt stipati & circumdati.

Sap. 17.

Octauum tormentum ex flagellis.

S. Gregor.

Eosdem habebunt tortores, quos habuerunt
incoercitos. Idem Dæmones, qui in præteriti
runt causa culpæ, erunt in futura causa pœnæ.

Eccles. 39.

spiritus, qui ad vindictam erecti sunt: maligni
ministri sunt & executores Diuinæ Iustitiæ & tra
ac malleis, virgisque ferreis continuò cædent
gellabunt miseros Damnatos, & nunquam celsi

S. Aug. 10.

10. serm. 26

nec quidquàm de rabie & furore in cædendo
Præterea, ac si alii Dæmones continuò cædent
gellantes non satisfacerent suo officio: Lucifera

S. Aug. ad
frat. de
monte.

S. Augustinus, incessanter clamabit ad alios Dæ
Percutite, dilacerate, interficite, sine misericordi
Hæc pœna, quam Dæmones infligent Damnato

Suarez.

Abulens. in

intelligitur decemcenti pœna ignis, sed de aliis

bus. Quamuis nonnulli existiment, quod Dæmo-
 nes post Judicium non habebunt hanc potestatem tor-
 tuendi & affligendi inimicos Dei, adducentes verba illa
 Apoltoli: *Tunc evacuabitur omnis principatus, & cessa-
 bit omne Dæmoniorum dominium.* Quia si Deus
 tempore presentis vitæ id eis permittit, hoc facit non
 in bonum ipsorum, sed propter bonum nostrum. ut per
 Dæmonum tentationes exerceamur, capiamusque oc-
 casionē & satisfaciendi pro nostris peccatis, & prome-
 rēdi majorem Gratiā & Gloriam. Verū post Judi-
 cium (inquī) illi cessante sine tentationis, cessabit quo-
 que potestas tentandi & affligendi: & cuncti, tam ho-
 mines damnati, quā Dæmones à Justitia Diuina puni-
 untur: *non per modum ministerii* (hoc enim diceret im-
 perfectionem) *sed per modum imperii, quia tota natura,*
& igni illi obediunt, & ignis tunc obediet Deo, debitas
que penas infliget inimicis & D.M. Ex dictis eruitur,
 quā graue malum sit subiicere se in presentī vitā Dæ-
 moni quō ad culpam, quia in futura eidem peccator re-
 m. acbie subiectus quō ad pōnam.

Matth. 9.
 687. &
 689.
 1. Cor. 15.

Abul. ubi
 sup.

Nonum tormentum ex catenis igneis.

Ligati manibus & pedibus mittite eum (puta, seruum
 ingratum & inobedientem) *in tenebras exteriores & ignē*
 Inferni. *Et ha catena erunt prementes, stringentes, urentes,*
nec committentes. Damnatorum membra. Considera cate-
 nas peccatorum tuorum, quæ alias tibi parturiunt cate-
 nas in Inferno. Peccata tua, veluti rotæ annuli, quorum
 unus alteri innexus est, terribilem conficiunt catenam,
 quæ cor tuum & conscientiam ligat, ut eadem in Inferno
 in catenam igneam transibit, quæ religabit, constringet
 & in æternum torquet. Adverte præterea, quod, ad
 effugiendas has catenas ferreas igneasque Inferni, pa-
 tientī animo sufferre debeas tribulationes vitæ hu-
 jus, quæ sunt veluti catenæ lignæ, ut eas nuncupat
 Q4 Pro-

OYSTI
 DEREI
 T
 W

Ierem. 6. 28

Propheta: *Catonas lignos contrivisti, factus pro-*
reus, q. d. Jugum suave Dei excusisti? iugum & onus, re-
 tolerabile infernalis pœnæ portabis. Hæc de peccatis au-
 sus, quas miseri Damnaati patientur, dicta sufficiunt ad
 ta veritatem Divini oraculi: *Congregabo super eos vni-*
la. Confarcinabo & congregabo, inquit Deus, vni-
 generis pœnas & mala in pœnam & vindictam cogit
 rum meorum. *Quis ita audax erit, vt Deum habere*
inimico? vt vindictæ eius æternus sit scopus? & impo-
 tot tantisque intolerabilibus pœnis se subiciat, quatenus
 possibile, Christianum aliquem reperiri in hoc heret. Hæc
 qui firmiter has horrendas & æternas pœnas sempiternas
 credat, & non timeat, nec tremat, nec sit sollicitus
 lute sua, sed omnis curæ & sollicitudinis expertus
 si esset incredulus? *Quomodo hæc duo simul stare possunt?*
 sunt: fides certa ex vna parte, & peccata ex altera
 coniungit vnitque res ad eò disparatas, & con-
 contrarias? Erit sanè persona discursus expertus
 iudicium est, nec cerebrum. Fides certa datur de
 tate ignis, & ridetur, ioco & ludibrio habetur, & vni-
 est, qui de super cogiter? *Quid stupemus? ubi somnum*
est iste, qui nos eludit, somnus? qua est ista, qua nos quæ d-
obliuio lethalis *Quomodo viuimus ita stupidi? quomodo*
 iste, qui nos tenet oppressos, lethargus mortalis? *Quomodo*
 igitur instituamus sapientem, & cum fide certa
 sanctum Timorem & Amorem Dei, media, vni-
 tentissima ad pœnas æternas euitandas.

s Chrysof.
serm. 124.

De aternitate pœnarum.

CAP. XI.

Ut clariùs percipiamus, quàm magnum
 pœna æterna, primò breuiter considerabimus
 æternitas in seipsa. *Æternitas est vna duratio sine*
mino, & sine fine: est duratio interminabilis. Duratio
 quæ declaratur, explicaturque per vnum Semper
 vnum Nunquam: est vnum Semper, quod nunquam
 bet finem, & vnum Nunquam, quod semper durat
 Semper, quod non nisi per vnum Nunquam
 potest; & vnum Nunquam, quod declari nequit

semper. Enimvero si interroganti: quid est Semper, responderis: est duratio centum annorum, aut milium annorum, aut millium millium annorum; responsio autem sufficiens erit, quia longè & infinitè diuturnior est. Vnde, ut quæsito satisfacias, coactus eris dicere: est duratio quædam, quæ nunquam finit. Similiter, si interrogatus fueris, quid est Nunquam; non satis erit respondere: est duratio quædam tanti aut tanti determinati temporis: sed dicere tenebris: est vnum non esse semper, vnum non esse per semper, quod semper durat. Hæc igitur est natura & essentia æternitatis, vnum est Semper, & vnum Nunquam. Hinc communiter definitio: Est circulus, cuius centrum est Semper, & circumferentia Nunquam. Ex hæc æternitatis essentia tres proprietas deduntur.

Prima proprietas Æternitatis.

Prima est, quod subiectum, in quo reperitur, reddat æternum. Si vnitur cum pœna, pœna erit infinita: si cum premio, infinitum erit præmium. Exempli gratia: febris, quæ durat vno die, est malum aliquod: quæ durat duobus diebus, maius malum; quæ durat infinitis diebus, est infinitum malum. Idem asseretur de præmio: gaudium, quod durat vno die, est bonum: quod durat duobus diebus, maius bonum est: quod infinitis diebus durat, infinitum bonum est. Quamobrem omnes pœnæ Inferni, quia sunt æternæ, infinitæ sunt: cuncta Paradisi gaudia, quia æterna, infinita sunt. Ita, vt idem sit æternitas, quod infinitas, infinitas in seipsa, & facit infinitum torum id, quod ei vnitur & coniungitur. Hinc etiam sequitur, quod eadem æternitas nos summè miseros, summèque felices efficere valeat. Æternitas cum pœna, qualis est in Inferno, summa miseria: Æternitas cum gaudio, qualis reperitur in celo, summa felicitas. Si interrogaueris Damnos, quodnam sit illud malum, quod complet omne malum, eosque reddit summè miseros? Respondent, Æternitas: si idem quæsitum proferis cæli Incolis, quodnam sit bonum illud, quod perficit omne bonum, eosque efficit summè felices? Respondent: Æternitas. O Æternitas, principium & causa summi mali

CONSILI
DEREI
V
V

mali, aut summi boni; Beatus & felix ille, qui in bono statu; miser & infelix iste, qui te in suscipit.

Secunda proprietas Æternitatis

Secunda est, quod præsens faciat (præsens illud, quod est futurum præsens reali. Quæ Æternitate affirmatur: est tota simul; non est una, veluti est tempus; sed est simultanea & mentaliter & in apprehensione. Ideò cognitionum, quæ mensuratur æternitate, non præterites duntaxat; sed etiam futuras, quæ succedunt per totam Æternitatem, apprehendet, sentiet omnes essent præsentis. Pari ratione Sancti non propter gaudium præsens tantum beatorum etiam propter futurum, quod quasi succedunt per totam Æternitatem. In hac vita, ubi adstræ mensurantur tempore, non experiri possunt. *Laetitiam & tristitiam, crastinâ die futuram habebō hodie, sed cras: hodierno sufficere non sua, nec cogitatur de die sequenti.* At Æternitas apprehendit, amplexatur & unit simul omnia omnia gaudia, omnes afflictiones & miseras; & non sint simul in esse reali; sunt tamen simultaneæ in apprehensione, in perceptione, & in dolore.

Math. 6.

Tertia proprietas Æternitatis

Tertia proprietas est, quod duratione, ubi existitur, reddat immobile & immutabile; ac proprietas semper una & eadem est, nec unquam sua infinitate. Adde, de Æternitati, quod eadem est, semper remanebit eadem. Et quemadmodum de Deo, quod sit immutabilis, quia nihil ab eo auferri potest; ita si Æternitati adderentur millium annorum, non propterea cresceret; si surripias, non propterea deficiet; sed semper eadem, tota, integra, & invariata in sua infinitate.

Hæc de Aeternitate in seipsa spectata: eadem, ut ap-
 plicata pœnis Inferni, jam consideranda est. In hoc
 consistit summum malum Inferni, quod totum id,
 quod unquam ibidem reperitur, sit æternum: æterna pri-
 vatio Dei, æternæ pœnæ sensus, æternus carcer, æternus
 gnis, æternus vermis conscientiæ, æterna societas Dæ-
 monum, æternus dolor, æterna mors, æterna damnatio,
 æterna & summa Damnatorum miseria. Ibi miseri pec-
 catores nil aliud cogitant & contemplantur nisi Aeterni-
 tatem: quod patiuntur, est Aeternitas: in Aeternitate
 vivunt & semper moriuntur: in Aeternitate ardent abs-
 que villo fine: in Aeternitate affliguntur, in Aeternitate
 semper damnati sunt.

Miseri & infœlices Dammati, ecqui sunt sermones &
 voces vestre? quid dicitis; quid loquimini? ubi loqui-
 mini? Duo verba sola: *Semper*, & *Nunquam*. *Semper*
 ardeunt, nunquam finient; *semper* miseri, nunquam fœ-
 lices: *semper* damnati, nunquam beati; *semper* in do-
 lore, planctu, & miseria, nunquam sine illis. *O Semper*,
 & *Nunquam!* Hæc sunt duo clavi acutissimi, qui conti-
 nuo vestra transfigunt viscera, neque vnicò duntaxat
 momento ab illis vos liberare potestis. *O Semper*, quod
 nunquam habebis finem! *O Nunquam*, quod semper
 durabis!

Alia Aeternitatis proprietates.

Verùm ad alias miseras Aeternitatis Damnatorum
 transsum faciamus. Omnis pœna, quæ est in Inferno,
 infinita est, & dupliciter infinita: infinita in cruciatu, &
 infinita in duratione. Et si qualibet earum sola esset,
 summum malum, quid erunt simul unitæ? Si quis in hæc
 via adjudicatus esset nostro igni, ut eodem æternum
 concremaretur, infinita esset pœna, infinitum malum: &
 tamen pœna illa solum infinita esset infinitate duratio-
 nis: in Inferno est infinitum tormentum, quod ignis
 infligit, non tantum, quia infinite durat, sed etiam, quia
 infinite affligit & cruciat.

Præj

UNIVERSITÄT
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

Præterea, Damnatuſ in ſuſtinendis tormentis
 hebit ſucceſſionem, ſed ſimul vnitimque ſuſtinet
 nia tormenta & pœnas, & vna non ſuc. edet
 uti in hac vita; ſed vna cum altera ſemper conuenit
 Et quod ſummè affligit illos miſeros, eſt, quod
 ſcant & videant cunſta tormenta, quæ patiuntur
 planè fruſtranea, inutilia, & idem ſemper, quod
 debetur Juſtitiæ, manſurum debitum: ſiquidem
 bitum irremiſſibile ſimul, & intolerabile, nec
 remittit, neque peccator patiendo ei ſatisfacet
 Poſt millia millium annorum, pœnarumque
 marum debitum hoc rursùm ad caput, principem
 redibit. Adhæc aliud occurrit motiuum, quod
 perè aggrauat peccatoris dammati triſtitiã
 Aeternitas cauſata à cauſa leuiſſima: *Libertati*
ſum æternum parit anima opprobrium, & tormentum
maledictam commutationem breuis & momentaneæ
delectationis in æternam pœnam & afflictionem

S. Aug. ser.
 250.

Rigor iuſtus Dei in puniendâ pœna æterna.

Neque de ſuperſtuo & nimio rigore accuſanda
 Diuina Juſtitia, quod culpam temporalem viuificat
 niatque pœnâ æternâ: ſiquidem conuenienter
 qui peccauiſſe contra Deum æternum, puniatur pœna
 æternâ, inquit S. Bonauentura. Et qui peccauiſſe in
 ait S. Gregorius puniatur in æterno Dei; id eſt, qui
 cauit voluntate ſemper peccandi, ſemper quoque
 tur. Et remanens ſemper culpâ, ſemper remanens
 S. Thomas, cū in Inferno culpa remitti nequeat
 eſto nulla alia addeſſet ratio, malitia tamen & iniuſticia
 infinita, quam in ſe continet peccatum, talis
 meretur pœnam æternam, vt potè
 conuenientem,

S. Bonau.

S. Gregor.

S. Thom.

S. Aug.

*Fructus ex consideratione Aeternitatis
excerpendus.*

Ut hinc exordiamur, nullum est dubium, temporale
in infinitum excedi ab aeterno. Unde minima Inferni
pœna infinitè superat omnes pœnas huius vitæ, & mini-
mum cœli gaudium excedit cunctas Mundi huius con-
solationes. Nihilominus experientiâ compertum habemus,
nos plus allici & trahi rebus temporalibus, quàm
aeternis. Ratio & causa hæc est, quia voluntas non nisi ab
obiecto vicino & considerato seu cogitato movetur, nos
vero in contemplandis & considerandis rebus aeternis
valde negligentes, & considerationi rerum tempora-
rum toti immerfi sumus. Quamobrem non harum, sed
illarum rerum, puta, cœlestium contemplationi omni
studio & conatu incumbendum est, & ut asserunt sacri
Doctores, oportet *figere pedem in Aeternitate*. Hac con-
sideratione acquiritur cordis stabilitas: *Cor humanum, in
desiderio Aeternitatis non fixum, stabile esse non potest.* S. Bern.
Et anima aeterna desiderans presentibus non turbatur. Ad
hæc efficacissimum remedium est ad superandas cunctas
tentationes: *Remedium contra omnes tentationes, in uno
Aeternitatis desiderio conquiescere.* S. Bern.

Præterea, toto vitæ nostræ decursu, & in omnibus a-
ctionibus nostris res temporales solum in usu; at aeternæ
in desiderio habendæ sunt: *Temporalia in usu, aeterna
in desiderio.* Sed præcipue S. Bonaventura modum expo-
nit, quo ad Aeternitatem tendere debeamus, nimirum,
per septem vias, quæ sunt: *Aeternorum intentio, aeterno-
rum meditatio, aeternorum contemplatio, aeternorum reue-
latis, aeternorum prægustatio, aeternorum affectio, isinet. som.*
Dispositio, videlicet, operando semper propter æ-
terna, eadem meditando, contemplando, & amando: &
tunc correspondebit Dominus Divinis illustrationi-
bus, affectibus, & transformationibus.

Et omnino rationi conforme est, quod, cum anima
in se aeterna sit, & propter aeternam creatam, non se tempora-
libus

libus subdat rebus, sed intentione, cogitatione, affectu ad aeterna aspirer.

Concludo optimam praxi D. Gregorii propositam, ut non sitro accommoda. Quando te provocat & allectat, & di voluptas & oblectatio, dic: *Momentaneum, quod cruciat. Aeternum, quod cruciat.* Quando delectat, dic liberè: *Momentaneum, quod cruciat, aeternum deleat.* Hic est transitus, quem cuncti faciunt, a momento ad Aeternitatem: at boni ab vno momento ad vnam aeternitatem gaudiorum: & mali ab vno momento gaudiorum ad Aeternitatem tormentorum.

Vivarepraesentatio, si ve delinquitur alicuius miseri damnati.

CAP. XII.

UT haec memoria aeternarum infernalium poenarum vivacius & indelebili caractere nostris intur cordibus, non abs re erit, si ob oculos mentis am miserrimum & infelicissimum statum, iam in praedam dati flammis averni, tam quod ad eiusque potentias, quam quod ad corpus & membris. Status miserrimus, Status omnium ad hunc aggregatione perfectus: est tumulus & congregatio omnium malorum, quae quis unquam sibi fieri possit: quia *Deus, qui est summus, quidem habet in summo*: quemadmodum Deus est in summo esse, ita quoque summus erit in supplicio, ut non remaneat dedecus peccati sine dolore, quod melius est, ut peccator iuste doleat in supplicio, quam ut punè gaudeat in peccato. In hoc consistit pudicitiam & decor iustitiae, quod digna poena compendit ordinem peccati, & quantum peccator peccati voluntatem Dei, tantundem etiam patiatur poenam.

S. Bonav.
so. 1. Brev.
s. 6.

voluntatem propriam: & qui voluntariè non se dedit Di-
 vine Misericordiæ, contra voluntatem suam Divinam
 roborat Justitiam. Hæc est mirabilis proportio inter cul-
 pam & penam, quod, quantum peccator solatii expo-
 nit in culpa, tantum etiam cruciatus recipiat in pœna, *S. Aug. 1.
 Apoc. 6. 18.*
 & Cruciatum delictis suis, tantum dare illi tormentum & luctum. Et
 quemadmodum hoc ipsum erit argumentum summe
 iustitiæ ipsis malis & reprobis in Inferno; ita & conso-
 lationis gaudii que argumentum erit ipsis Beatis in cœ-
 lis, semper cantabunt: *Insuper Dominus, & iustitiam di-* *Psal. 103.*
xit. Sicuti Deus in seipso est essentialiter iustus; ita in
 omnibus operibus suis amat Justitiam, & vult, ut vai-
 ruique, quod ei debetur, retribuat, & præmium vir-
 tuti, & vitio pœna: ac juxta proportionem majoris aut
 minoris virtutis & vitii respondeat majus aut minus
 præmium & pœna. Et ut operis huius lineamento des-
 criptionem, incipiemus ab anima in sua essentia.

Essentia animæ.

Miser Damnatus essentia animæ, loco imaginis su-
 æ perpetuatur. his Dei, consistentis in Gratia, impressam ha-
 quod adhibet imaginem Dæmonis fundatam in peccato: quia
 sicut per Gratiâ recipit filiationem Dei, & cum ea
 omnino ad vitam æternam; ita per peccatum acquirit filia-
 tionem Dæmonis, & cum ea jus & debitum mortis
 sibi æternæ. Præterea, dum anima privatur Gratiâ,
 privabitur quoque omnibus habitibus supernatura-
 libus, qui consequuntur eandem Gratiâ: quia
 qui seredit incapacem finis, qui est vita æter-
 na, mediocrum, quæ sunt habitus supernaturales,
 se quoque incapacem efficit. Unde miser Damnatus,
 quemadmodum omnem perdidit spem ad Gloriam, ita
 nec media, quæ ad illam cōducunt, habere potest. Solutus
 character Baptismi (& idē dicendū est de characterē Con-
 firmationis & Ordinis, si eundē receperit) inter omnes
 habitus

bitus supernaturales manebit semper impellendus
quò se ex grege Christi, & Christo consecratum
clarabat, & contestabatur. Idque ad maiorem
fusionem, quia continuo ei improprietur
propria, quod, cum signo illo dederit nomina
Christi, Christo rebellis factus castus Diaboli
suam addixerit, & sub eius stipendio militauerit.

Insuper anima in propria natura conspiciet
Dei, alterius imaginis perfectionis Gratiae & G
pacem; at ad eò deformatam & deturpatam
abominabilem peccati imaginem, ut ratione
nis & coniunctionis summum ei incussura
& horrorem. Quid horribilius, quam videre
primò tam nobilem & dignam, ut, non iam di
gelum; sed in ipsummet Deum transformari pot
eà ad eò vilem, abiectam, & despiciatam red
bolo similis, imò in Diabolum transformata
propterea eadem illa ignis aeterni poena Diaboli
debeatur quoque illi animae? O vicissitudinem
simam! O mutationem verè diabolicam de
eminentia & felicitate præcipitanti in summa
mitatem & miseriam!

Intellectus.

Intellectus Dammati obœcatus erit, non
subtractionem Diuini luminis, sed etiam per
dicii perversitatem. Habebit Iudicium inordinatum
peruersum, quo non tantum non apprehendet
iustitiam, excellentiam & pulchritudinem; sed
peruersè, falsè & erroneè de Deo iudicabit
prehender dignum odio illud, quod, ut obiectum
bonum, summe amari meretur.

S. Tho. 3. p.

Add. q. 98.

a. 3.

Abul. q.

564. in

Marth.

Suarez.

lib. 8. c. 2.

sest. 11. de

Ang.

Causa huius perversitatis est, quia apprehendit
non in se, neque in effectu bono; sed in malo di
fectu punitonis. Undè, quia considerat Deum
punitorem & leclerum ultorem, sicuti odio
nam, ita & illius causam, quae est Deus, odio
In presenti vita Iusti amat Deum, etiam in
& puniuntur, quia poenâ illâ, ut bonum suum, app

miser Damnatus poenam suam, ut solam summamque
 destructionem considerat: unde causam illius amare
 non potest: quia; juxta commune axioma: *Amicabile ad Aristot.*
verum est ex amabili ad se; bonum alterius amari non S. Thom.
 potest; nisi aliquo modo in eo consideretur etiam bo-
 num nostrum: unde ad amorem Amicitiae, quo ama-
 mus Deum requiritur, non tanquam finis, sed veluti
 conditio, ut bonum Dei apprehendatur aliquo modo, ut
 bonum nostrum. Hac igitur pervertitas Intellectus
 Damnati, quod non consideret Deum aliquo modo, *æ-*
quum suum, sed ut malum suum, & summum malum
 suum; quapropter eum amare nequit, sed summo & ia-
 cinto odio persequitur. Et si quis ulterius causam in-
 vestigare, & scire desideret, cur Damnatus hæc & non
 illam de Deo habeat apprehensionem; respondeo, cau-
 sam esse summam tristitiam, summamque poenam, cui
 illi immeritus hæret, ut non apprehendat, nec confide-
 rat aliud, nisi poenas, & Deum punitorem: & ex hac ju-
 stitiae pervertitate non tantum sequitur odium Dei, bla-
 phemia; maledictiones; verum etiam induratio, obsti-
 natio, desperatio.

Hæc est poena Intellectus Damnati; sed ejus originem
 magis remoram perlustremus & examinemus. Ab hujus
 causa de causa cepit falsum & perversum judicare bonum ma-
 lum & malum bonum. *Isa. c. 5.* Ecce originem cunctorum pec-
 catorum Mundi: judicium falsum, perversum, erro-
 reum, & cœcum. Hoc trahit & allicit voluntatem ad
 poenam scelerum præcipit, & ad ipsum denique Inferni
 parathrum. Cupisne igitur tantam Inferni poenam e-
 vadere? Nunc, quamdiu presentem ducis vitam, intel-
 lectum tuum duplicato, rationis, nimirum, & Fidei, lu-
 mine rectum efficit.

Voluntas.

Perversitatem Intellectus sequitur obstinatio volun-
 tatis. Et quemadmodam Damnatus immobiliter ap-
 prehendit, & immobiliter appetit: quia necessario appre-
 hendit, necessario appetit & vult malum. Hæc obsti-
 natio duplex est, in malo commisso, & committendo:
 Thom. Posterior R primo

primò inhæret obstinata anima, propter impetiam; Secundò, propter voluntatem ab ultimo habitu. Unde non tantum non eliciet, neque conuenit vnquam vnum actum bonum supernaturalem, propter negationem Gratia; sed nequidem bonum, ob recti finis defectum.

Memoria.

Erit miser damnatus per continuam & necessariam oblivionem omnium, quæ possunt eum consolari per continuam & necessariam recordationem, quæ ipsum affligere & torquere possunt. Erit congruum est, vt semper suarum recordetur peccatorum, qui semper Diuinorum oblitus fuit beneficiorum.

Phantasia.

Habebit necessariam & vehementem appetitionem omnium obiectorum sensibilium, quæ ei deest, & iustitiam conferre & ingerere possunt: semper instabilis permanebit in imaginatione presentis, ab eo actum suum auocare poterit. Neque apprehendit ignem, sed & reliquas omnes penas sunt in Inferno, tanquam presentes, & cum circumstantiis, quæ magis cruciatur & affligitur. Insuper obiciuntur ei diuersa & horribilia phantasmata, ac terribilia spectra, in maiorem poenam & cruciatum. Hæc quoque poena erit libertatis, quam in dulla vita in vita, eò quod non subordinauerit eam Ratio liberam eam abire permiserit post obiecta terrena & creaturarum.

Appetitus sensitivus.

Semper à furiosa passionum suarum rabie affligetur & cruciabitur: à iustitia, dolore, odio, inuidia, avaritia, desperatione. Hi male ordinati affectus, velut frenes furie & rabiosi canes potentias appetitivæ inuicem dilacerabunt, nec vnum quietis momentum dabit.

er imp
timid
que e
natur
bonu

da gebunt, sed semper & continuo erunt in bello & tor-
mento. Neque id mirum videatur, quia affectus illi
ordinati ceperunt esse rebelles in vita; unde & in In-
fero profus effrenes effecti, sunt causa ultimæ miseræ
& damnationis.

Sensus externi.

Cuncti propriis afficientur supplicis & pœnis. Visus
erucabitur horribili Dæmonum aspectu: Auditus bla-
phemiis in Deum & B. Virgineem: Gustus fame & siti in
voluerabili, ac præterea humore quodam pseudo, qui
continuo inhærebit palato, cum continua degustatione
amaritudinis & nausæ. Olfactus fœtibus
intolerabilibus. Tactus igne inextinguibili. Hæc pœna
erit iuxta proportionem maiorum oblectationum,
quas in præfenti vita habuerunt.

*S. Tho 1. 2.
in Fascic. f.
469.
Cornel.
Apo. 18.*

Membra corporis.

Nullum erit membrum, quod non habeat proprium
tormentum & dolorem. Si in hac vita omnes
omnino infirmitates, quibus membra corporis nostri
affici possunt (dolorem laterum, dentium, capitis, oca-
lorum, &c.) simul quis pateretur, id quantum hoc esset
tormentum! At in Inferno omnia hæc mala simul vi-
ta erunt, & plura infinita alia adferunt, qualia nec oculus
vidit, nec auris quæsiuit, nec in cor hominis ascenderet.

*Vincent.
Bell. spec.
moral. lib. 2
p. 3.*

Modus viuendi.

Vita, quam illius regionis incolæ agunt, est continua
mors, coram: cibus est rabidissima fames: pectus coram,
ardentissima sitis: lectus, ignis: vestimenta, flamma: mu-
lca gemitus: lumen, densissima tenebra: conversatio
coram est cum fœtis, bestis & Dæmonibus. Et, ut pau-
cis plura complectar, viuunt in in summa privatione o-
mnium bonorum, & in summa possessione omnium ma-
lorum quod est idem dicere: Viuunt sine Deo, in æter-
na visione Dei priuati, & totaliter eos occupavit ser-
uum peccatorum malum.

Habitatio.

Guiliel.

Paris p. p.
e. 56.

L. 16. 1

Quemadmodum in vrbe quadam Regali
lam & palatium Principis dantur carceres ad
dos & puniendos malefactores; ad eundem
in hac amplissima ciuitate Dei, quæ est totus
præter palatium regale, quod est cælum Emp
præmiis donantur boni; datur locus carceris
delinquentium depuratus, & est Inferus.
quis sit iste locus, nullus melius eo, qui ipsu
petitur, explicare poterit. Describat eum
Epulo. Respondet paucis quidem & breui
volis & ponderosis verbis, dicens: *Est locus*
rum. Et si petas, quæ & qualia ibidem
tormenta; idem ille replicabit: *Est locus*
quia non aliqua solum ibi inueniuntur torm
omnia; Vnde *locus tormentorum* dicit locum
dentem tormenta, sine illa gaudii admixtio
summa continentem tormenta, sine remissio
missione pœnæ: locum æterna comprehend
menta, sine vlllo fine & termino. Dicite, cog
cogitare, imaginamini, somniate, quanta
stis, mala: cuncta absorbentur & compreh
duobus hisce vocabulis: *Locus tormentorum*
gite, quod miseri Dammati cum hâc exper
dam habebunt notitiam (esto in confuso) al
oppositi, qui dicitur: *Locus gaudiorum*, & exp
lis illius pœna in infinitum augebitur & cre
speratione huius. Et hæc est Inferni habit
finis, & promerita pœna libertatis carnis & sen
piternis vinculis & catenis esse alstrictum in
simo & horrido inferni carcere.

Conclusio Tractatus.

CAP. XIII.

Francisci vi.
19.

Oculis mentis tuæ obseruabitur sententia
Francisci Borgiæ: *Si aliquid scio, hoc tantum
Infernus domus mea.* Hæc etenim scientia summa

salutaris animæ, quâ, nimirum, cognoscimus, In-
teritum proprium esse locum nostrum, peccatis nostris
Infernum. Inde vires hauries ad sufferendas omnes vitæ
tribulationes: & in omni euentu de pauper-
tate, infirmitate, persecutionibus & morte dices: *Ridi-
culus sum: hac ad futura mala.* Idque probatur exem-
plis duorum sanctarumque personarum, quæ conti-
nuam hanc de Inferno gestarunt memoriam.

S. Greg.

De S. Chrystomo legitur, quod *Inferni imaginem in
seipsum describitam habebat*, hanc ob causam, nè ea vna
imago in memoria & mente eius elaberetur.

S. Chrysof.

S. Hieronymus seipsum addidit deserto, & motiuum
locum *Gehenna*, quam continuo mente peruolu-
it.

S. Hier.

Comes & socius, qui in omnibus actionibus
operabatur, ut bene succurreret ad operandum bene?
erat motus

S. Aug.

S. Bernardus *firmum sibi fecit propositum*, quod nun-
quam velle lætari, & hilari esse animo, donec ab
Inferno liberatus esset.

S. Bern.

S. Ignatius a principio conversionis suæ, reprehensio-
nis quæ nimis acriter in seipsum animaduertens, &
reprehensio operum operibus adderet, respondere solebat:

S. Ignatius.

Loijola.

*Quis me, hæc leuia pati, ut saluam faciam animam
meam, eamque eripiam à multis pœnis, quas Damna-
ti in Inferno.*

Miles quidam sanctus ob continuam memoriam In-
ferni, cuius etiam pœnas aliqua ex parte in visione ex-
perire solebat, acerrimam egit pœnitentiam, & desuper
intra octiduum respondebat: *Maiores his expertus sum, q. d. To-
tus Infernus, quod modò patior, valdè modicum, aut penè
nihil est, comparatione eius, quod vidi & expertus fui in
Inferno.*

Brith elms.

Beda lib. 2.

c. 13. de

Hist. Angl.

De quadam alia Persona legitur, quod post mortem
ab Inferno liberata ac pristina vitæ restituta non solum
continuum infernalium pœnarum habebat memoriam;
verum etiam semper Deo gratias immensas referebat di-
cens: *Gratias Deo: amplius non ardebo.*

S. Alexander Abbas semper mente agitabat *Gehen-
nam*; & quidam Religioso de acedia spirituali tentato

Abb. Alex.

R 3 idem

YSII
DEREI
V

Iosaphas. idem deuotionis exercitiū dedit pro consilio & re
Iosaphat filius Regis Indiarum à Barlaam
forti ac cōstanti onimo restitit tentationibus
quia firmam ac stabilem Inferni conseruabat

Prætermitto infinita alia exempla, quæ
adduci possunt: Dicere sufficiat, memoriam
se viam ad cœlum, & per hanc ambulasse Sancti
est donum particulare defursum proueniens
minum, à Deo etiam frequenti ac continua

S. Greg. ne petendum est, semper dicendo: *Da mihi, Domine
vitu Christi, & precibus Maria, irriguum supra
ferius; duplicem, videlicet lachrymarum fontem
riorem, propter desiderium cœlestis Gloriz
rem, propter timorem Inferni. Considera, terra*

Gen. 3. dictam esse à Deo (*Maledicta terra in opere tuo*)
affectu cordis tui habitare in terra; sed supra
sub terra; supra terram, desiderio cœlestis Patrie
ra, timore Inferni. Time, spera, & ama: at semper
& in Deo *Quid times?* mala temporalia huius
Nequaquam; time priuationem Dei æternam
Quid speras? bona præsentia? Non: speras
possessionem Dei in Paradiso. *Quid amas?* Cuius
sensus? Non; ama Deum, & sanctissimam eius

*S. Chryf. in supra omnem timorem & spem. Concludo de
ep. ad Rom. sententiã S. Chryostomi: Non sinit incidere in
Hom 31. 20. Gehenna recordatio.*

4. Et hæc de hac tertia parte, & de toto Peregrinatio
Faxit Deus, vt eo præuiō duce iter vitæ huius
peragas, & foelicem alterius vitæ, vbi vt cives cœ
num regnes, terminum attingas: quia, vt ab ip
monstrauit, *Qui gemit Peregrinus, gaudet in Ciuitate*

S. Aug. res peregrinationis sunt exiguæ stellæ, & durat
fimo tempore; at voluptates & gaudia cœlestia
sunt flumina exuberantia, & vndique cor inu

Psal. 45. *Fluminis impet usque ad Ciuitatem Dei: in impet*
totam durabunt æternitatem. In qua semper de
Deo ter Opt. Max. ad cuius gloriã & honorem
præsens typis mandatum est. *Semper Deo*

*honor & gloria,
Amen.*

F I N I S.

filio d
raam
onibus
ab ar
quaz
poriam
Sando
mens
ontinu
ibi, Da
supra
fontem
loriz
ra, terr
e tu
supra
s Pat
e sem
a huius
ce in
spere
nas? C
m et
do de
re in

Peregr
ca hui
e ues
r ab
is Cam
e durat
celes
or in
: in
emper
honor
per Do

QVSTII
DEREI
II
V

